

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan
nedelje in
datumom na
mesecno po
semsto D 20
D 14—, na
insurati p
Naroča se pri upr. "TABORA"
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslana plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — Št. št. poštno-telegrafni št. 11.757.
Na naročila brez denarja se ne odziva. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, nedelja 22. aprila 1923.

Številka: 91

Radikalno-demokratska koalicija.

Mandat dobi Pašić — Zemljoradniki vstopijo v novo koalicijo. — Muslimani ne zadovoljni s Korošcem in Radićem. — Radikalci so se spreobrnilli.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) Glasom informacij iz zanesljivega vira se doznavajo, da se osniva široka radikalno-demokratska koalicija, ki bo tvorila delovno vlado s kratkim delovnim programom, makar bo prevzela volilno vlado. V to koalicijo bodo vstopili tudi zemljoradniki. Kakor poročajo beograjski listi, bo sprejel Pašić mandat za sestavo take vlade šele po konzultacijah z voditelji posameznih političnih skupin. Ker se o poudrobnostih te koalicije doslej še ni razpravljalo, bo prišlo do sestave vlade šele v nekaj dneh. Tako vlado se splošno smatra za edin izhod iz sedanjega političnega položaja.

Zagreb, 21. aprila. (Izv.) O priliki večerajšnje avdijence dr. Korošca pri kralju je izjavil nek klerikalni poslanec, da je dopisniku zagrebških »Novosti«, da je bil o tej avdijenci obveščen tudi muslimanski klub. Glasom informacij v muslimanskem klubu o kakem obvestilu, bodisi s strani dr. Korošca ali od kod drugod ni ničesar znano. V jugoslovenskem muslimanskem klubu vlada radi rešitve

krize velika napetost in nervoznost. Muslimani so nezadovoljni s potekom dogodkov zadnjih dni, zlasti pa radi politike dr. Korošca in Radića, ki sta jih speljala na led. Večraj so bili zbrani vsi poslanci muslimanskega kluba, ker so pričakovali povabilo na dvor, katerega pa doslej še niso sprejeli.

Beograd, 21. aprila. (Izv.) V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da sta dobila ministra Ljuba Jovanović in Trifković nalog, naj pripravita radikalne poslance na koalicijo z demokrati. Ljuba Jovanović je bil že ob pol 8. uri zjutraj pri Pašiću in mu je poročal o položaju v radikalnem klubu. Radikalci se vedno bolj nagibajo h koaliciji z demokrati, ker ne vidijo nikakega drugega izhoda iz slepe ulice, v katero so zabredli. Značilno je, da se je Trifunović, ki je bil prej vnet zagovornik sporazuma z Radićem, prelevil v gorečega pristaša koalicije z demokrati. Proti koaliciji so se izjavili samo ministri Vujičić, Uzunović, Krsta Miletić in Velja Vukičević.

Opozicija in sporazum.

Beograd, 20. aprila. »Novosti« pri našajo razgovor z Radićem, ki je mnenja, da pogajanja z radikali še niso prekinjena. Sporazum pa se ne da napraviti v 24 urah. Sredstvo za sporazum je edino homogeno radikalna vlada in solidarnost ter poštenost na obeh straneh. On je pustil do skrajne meje možnosti. Kralj bi po njegovem načrtu »prošel« mnogo bolj, nego Srbi mislijo. Radikalno-demokratska koalicija bi pomenila mešansko vojno.

Beograd, 20. aprila. Danes je bil pozvan na dvor dr. Korošec. Poročal je kralju o pogajanjih z Radićem in o zahtevanju klerikalnega kluba. Za edino pravo pot smatra nadaljevanje započete politike sporazuma. Popoldne je poročal v seji klerikalnega kluba o svoji avdijenci. — Pri muslimanih je vedno več razpoloženja, da prekinajo zveze z Radićem. — Pašić je mnenja, da bo kriza trajala še najmanj deset dni.

Radikalci med sabo.

Očitki ministroma Markoviću in Periću.

Zagreb, 21. aprila. Zagrebške »Novosti« poročajo iz Beograda: Včeraj večer se je vršila seja radikalnega kluba. Na dnevnem redu je bilo vprašanje pomoči siromašnim ozemljem Srbije in Črnogore na račun vojne odškodnine in vprašanje prehrane pasivnih krajev. — Več poslancev je napadalo pravosodnega ministra Markovića, češ da je postopal pristransko pri podeljevanju posojil na račun vojne odškodnine in da ni izrabil vseh fondov. Minister dr. Marković je nato opisal podeljevanje posojil in se zavarno opasal proti očitkom, da bi bilo njegovo postopanje pristransko. Nato je klub razpravljal o prehrani pasivnih krajev. Tudi v tem vprašanju so posamezni poslanci pokazali očitno nezadovoljstvo z

delovanjem ministra socialne politike Perića. Perića obdolžujejo, da se ni dovolj brigal za prehranjevalno organizacijo. Minister Perić se je opravičeval, da se je ravnal po tem, kolikor so mu dopuščali krediti. Klub je bil nezadovoljen z njegovo izjavo in je zahteval, naj se diskusija nadaljuje. Ministra poljedstva in vod dr. Supila so pozvali, naj poroča o stanju setev v naši državi. Dr. Supilo je bil očividno v nemali zadregi in se je upravičeval, da nima točnih podatkov. Ta izjava je bila sprejeta z nezadovoljstvom in so nekateri poslanci izrazili upanje, da bo dr. Supila kmalu nadomestil kak sposobnejši minister. Ob pol 8. uri je bila seja prekinjena.

Volilni dan v Bolgariji.

Sofija, 21. aprila. Jutri se vrše v Bolgariji volitve v Sobranje. Volilni boj je zelo oster. Vladna stranka (Stamboljski) je razposlala na vse strani svoje agitatorje. Ministri so vsi med ljudstvom. Zemljedelski tisk zelo hvali Stamboljskega, dočim opozicijski listi prinašajo poročila o zapiranju, ubojih in terorju, ki ga izvaja vlada nad opozicijo.

Aretacija Orjunašev v Sarajevu.

Beograd, 21. aprila. »Novi list« poroča iz Sarajeva: Včeraj je policija aretovala sodišču orjunaša Marka in Srečka Bosulić, ki sta sodelovala pri znanem spopadu s frankovci. Sodišču je bil izročen tudi težko ranjeni Soca, o katerem je dokazano, da je prvi rabil orožje.

Opeljski rok v Jul. Krajini.

Rim, 20. aprila. S posebnim vladnim dekretom je podaljšal rok za italijansko državljanstvo v Jul. Krajini za 60 dni po

objavi dekreta. Prošnje pa smejo sedaj vložiti le osebe, ki dokažejo, da jih je ovirala poprej višja sila.

Kmečki punt v Rusiji.

Berlin, 20. aprila. Včeraj je glasom vesti iz Odesa izbruhnila velika kmečka vstaja proti komunistom po vsi južni Rusiji. »Zelene čete« so zasedle Novorosijsk, komuniste so postreljale. Velike kmečke čete korakajo v Odeso. V Voliniji so razorožene tri rdeče divizije. Poveljnik šeste divizije je ujet. Tudi iz Podolija in drugod prihajajo vesti o vstaji. Ob Dnjestrju so srčiti boji z rdečimi četami. V Ukrajini in Voliniji prehajajo rdeče čete trumoma k ustašem.

BORZA.

Curij, 21. aprila. (Izv.) Sklep. Pariz 36.60, Beograd 5.60, London 25.66, Berlin 0.0215, Praga 16.42, Milan 27.27, New York 551, Dunaj 0.0077, žig. krone 0.00775, Budimpešta 0.11, Varšava 0.012, Sofija 4.20.

Dokumenti sramote!

Če se v kakem narodu dogodijo usodni dogodki, se navadno ugotovijo na verodostojen način, da se ohranijo zgodovini. Tak nezasiščen dogodek je volilni pregrešek slovenskih političnih uradnikov glede uplivanja z nedopustnimi sredstvi na prekmurskega kandidata Štefana Kührarja na listi dr. Kukovca. Mi smo nameravali molčati, dokler bi ne prišlo o ti stvari do razprave v narodni skupščini. Zdaj je pisal o njej »Slovenec« in ustrezamo le vsestranski zahtevi naprednih krogov, da tudi mi stvar pojasnimo. Za danes se vzdržimo vsake daljine pripombe in objavljamo le sodnijske akte, kolikor so zreli za objavo.

Za lažje razumevanje le pripomnimo, da je »Slov. Narod« pred volitvami resno cenil Kührarjeve glasove na 2000 do 4000 glasov. Opozarjamo dalje na besedilo § 96 vol. zak., ki določa, da se kaznuje politični uradnik, ki bi s svojim uradnim položajem uplival na že sestavljeno kandidatsko listo, da se spremeni, s tem, da ga zadene najstrožja kazen t. j. izguba službe oziroma čina. Kaj nam je vse v stvari znano, pridržimo za drugo priložnost. Objavljamo danes predlog, vložen 9. febr. 1923 na okrožno sodišče v Mariboru, naj se uvede kazensko postopanje zoper politične uradnike zaradi kaznivega uplivanja na sestavitev kandidatske liste. Objavljamo dalje zapisnik o zaslišanju priče Štefana Kührarja v ti zadevi. Priporočamo, pri čitanju tega zapisnika misliti n amoža, ki se boji političnih uradnikov, da bi ne trpel škode. Le tako je razumeti zelo obzirne izpovedbe, ki so pa vkljub temu strašne!

Slednjič omenjamo, da je dan pred volitvami ravnatelj mariborske podružnice Jadranske banke Vinko Plaskan z avtomobilom razširil po Prekmurju letak, da je Kührar prestopil k radikalcem in da poziva vse Prekmurce, naj volijo radikale Josipa Benka. To je seveda povzročilo kolosalno zmošnjavo v škodo liste dr. Kukovca, brez koristi za radikale, a v korist protidržavni listi Radićevi. Tudi tu se je dejanski stan stvari sodnijsko ugotovil. Ker je carinski uradnik Rožič v Murski Soboti v neki družbi žalil notarja Kodra, češ, da laže, če pravi, da se Stefan Kührar ni preidal radikalcem, je prišlo med tema do tožbe zaradi žaljenja časti, ki je pa spravila na dan strahovito resnice, namreč to, da so politični visoki dostojanstveniki imeli srečo s satanskimi spletkami, da je slabotni Stefan Kührar podlegel skušnjavam iz tako vplivnih mest. Vse drugo pove zapisnik kazenske razprave, ki ga objavimo. Za razumevanje pripomnimo, da je bil Josip Benko kandidat finančnega ministra Stojadinovića ozir. Ivana Hribarja, ki je pri celi zadevi danes še prikrit, ter da je priča Cvetko vodja radićevske agitacije v Prekmurju. Kaj pomeni, če priča prosi, naj se jo oprosti pričevanja, da ne trpi sramote ali iz materialnih interesov, o tem prepuščamo sodbo javnosti.

Ti dokumenti pa niso toliko dokumenti sramote za nekatere osebe, ki v pravdi nastopajo, ampak dokumenti sramote za slovenski rod, ki živi danes v takšnih tužnih razmerah.

I.

Vloga dr. V. Kukovca na okrožno sodišče v Mariboru zoper politične uradnike, ki so zagrožili kaznivo dejanje uplivanja:

Dne 5. januarja 1923 je podpisal Stefan Kührar, posestnik v Markišavcih, izjavo, da kandidira za volitve v narodno skupščino 18. marca na moji listi.

Dokaz: izjava v tamsod. volilnem aktu.

Imenovan pa je bil skozi dva tedna pod neprestanim pritiskom političnih uradnikov, da spremeni kandidacijo.

Dokaz: priče Stefan Kührar in Josip Benko, tovarnar v Murski Soboti.

Predlagam po § 96 vol. zak. za narodno skupščino uvedbo nujnega postopanja zaradi tega kaznivega uplivanja na sestavitev kandidatske liste.

Maribor, dne 9. febr. 1923.

Dr. V. Kukovec l. r.

II.

Izpovedba priče Štefana Kührarja v tem kazenskem postopanju pod Vr X 234-23:

Dne 5. januarja 1923 sem se odločil in podpisal izjavo, da kandidiram pri volitvah v narodno skupščino na listi dr. V. Kukovca. Par dni pozneje obiskali so me na mojem domu minister dr. Zupanič, dr. Ploj in okrajni glavar v Murski Soboti Lipovšek. Mene ni bilo ravno doma in so poslali po mene avlo v Mursko Sobotu. Dr. Zupanič se je informiral o mojem mnenju glede volitev, omenil je, da bi se moj program ali vsaj veliki del istega lahko udeležil s pomočjo radikalne stranke, ker je ista na vladi in bi jaz s svojo kandidaturo imel uspeh. Izjavil sem ministru, da sem se že odločil, da kandidiram na demokratski listi, da bi pa bilo za Prekmurje velikega pomena, če bi se moj program udeležil in da so prišli prepozno. Pripomnil sem tudi, da se ukloim sklepu Ujedinjene prekmurske stranke, ker me je ona imenovala za kandidata na demokratski listi.

Par dni pozneje me je okrajni glavar Lipovšek obvestil, da me kliče minister dr. Zupanič v Ljubljano. Zakaj, mi ni povedal. Vozila sva se z okrajnim glavarjem skupaj v Ljubljano dne 23. jan. 1923. Med potjo sem okrajnega glavarja vprašal, zakaj gre, a mi je odgovoril, da mu ni znano in je na mojo pripombo, da gre najbrže za volitve, rekel, da mogoče. Vprašal sem ga tudi za svet, kaj naj v slučaju, če hočemo v Ljubljani z menoj glede volitev govoriti, napravim, a mi je na to odgovoril: »To je vaša stvar!« Pri tem odgovoru je ostal tudi na moje ponovno vprašanje s pristavkom, da ga vprašam kot privatno osebo, do katere imam zaupanje, in ne kot glavarja. Pozneje enkrat sem se slučajno sestal z dr. Lukanom in glavarjem Lipovšekom v tovarni Josipa Benka v Murski Soboti. Takrat me je dr. Lukan vprašal, če bi bil pripravljen prevzeti radikalno kandidacijo, ozir. kako sem se odločil po svojem odhodu iz Ljubljane. Izjavil sem mu, da ni od mene odvisno, ampak od sklepa zaupnikov Ujedinjene prekmurske stranke. Na to mi je dr. Lukan še slikal razne ugodnosti, ki bi se jih s kandidacijo na radikalni listi za Prekmurje lahko doseglo, ker je vendar radikalna stranka na vladi; pripomnil je, da nam gre lahko tako on sam na roko kot agrarni direktor v vprašanjih, ki se tičejo agrarne reforme. Želel je, da se do prihodnje sobote odločim in o svoji odločitvi obvestim ali Josipa Benka, ali glavarja Lipovška. Govoril sem na to z raznimi zaupniki Ujedinjene prekmurske stranke in ker so bili isti proti temu, sem naslednjo soboto obvestil glavarja Lipovška, da sem se odločil, da vztrajam pri kandidaturi na demokratski listi. Vprašal me je, če sem sklical shod zaupnikov. Odgovoril sem mu, da shoda nisem sklical, da sem vprašal le par ljudi in sem se na podlagi tega odločil, da ostam pri svoji kandidaturi na demokratski listi. Pred odhodom sem glavarja še prosil, da mi oprosti, ker se nisem odločil za radikalno stranko, a mi je odgovoril, da ga to nič ne briga in da ostaneva prijatelja.

Uplivali so torej name le minister dr. Zupančič, dr. Lukač in dr. Ravnhart in sicer le z obljubami ugodnosti za Prekmurje in prekmursko ljudstvo, a z nobenimi obljubami moji osebi. Politični uradniki v Murski Soboti pa se v tem smislu niso nedejstvovali. Glavar Lipovšek je, kakor omenjeno, bil navzoč pri pogovorih, a ni nikakor sam izrazil kakih želj.

III.

Zapisnik o javni glavni razpravi v zadevi tožbe zaradi žaljenja časti notarja Kodra proti cariniku Rožiču 10. apr. tl.:

Obtoženec Josip Rožič, carinik v Murski Soboti:

Priznam inkriminirani očitke, hočem pa dokazati njega resničnost in nastopim v to svrhu dokaz resnice po že predlaganih pričah.

Dokazovanje:

Priča Josip Benko, star 34 let, evangelik, mešar v Murski Soboti, zaprisežen izpove:

Štefan Kührar je dne 17. marca 1923 vstopil formalno v radikalno stranko. Izvršil se je ta vstop v NRS na ta način, da ga je meni Štefan Kührar ustmeno prijavil in mi je dal pismo izjavo. Takrat mi je tudi dovolil in mi je dal zato pismo pooblastilo, da smem tiskati in razširjati, kolikor hočem, znani letak z njegovo izjavo, da vstopa v NRS. Na vprašanje zasebnega obtožitelja izjavi priča, da se je plakat stiliziral v sporazumu s Kührarjem, in sicer sta priča in Kührar napravila madžarski koncept, katerega ima sedaj priča shranjenega. Na nadaljno vprašanje zasebnega obtožitelja, ali je priča o tem kaj znano, da bi se bil Štefan Kührar prodal, toraj, da bi bil imel od svojega vstopa v radikalno stranko materialne koristi, izjavi priča, da na to vprašanje ne more dati odgovora, ker bi tozadevni odgovor utegnil biti njemu v šramoto.

Priča Štefan Kührar, 34 let, evangelik, gostilničar v Markišavcih, zaprisežen izpove:

Glede svojega vstopa v NRS in glede letaka, v katerem objavlja ta svoj vstop, soglasno kakor prejšnja priča, glede okolnosti, ali se je prodal, izjavi, da na to vprašanje ne more dati odgovora, ker bi utegnil odločilno uplivali na njega eksistenco.

Jaz zasebnega obtožitelja kot predsednika krajevnih organizacij JDS in članov načelstva JDS o svojem koraku nisem obvestil, v javnosti se od moje strani do časa, ko je izšel predmetni letak, o mojem koraku sploh ni govorilo.

Priča Ljudevit Cvetko, 40 let, rk., odvetniški uradnik v Murski Soboti, zaprisežen izpove:

Na vprašanje, kaj ve o trditvi obtožitelja, da se je kandidat Štefan Kührar prodal, izjavi priča, da se dotika to vprašanje njegovih osebnih interesov in torej nanje ne more odgovoriti.

Sodnik je razvezal vse tri priče odgovora na vprašanje o okolnosti, če se je Štefan Kührar prodal.

Zasebni obtožitelj umakne tožbo. Oprostilna sodba.

I-us: **V črnih urah...**

V črnih urah...

Motto: Najstrašnejša pošast je resnica.

V črnih urah pišem zapiske o ljudeh in stvarih.

Te dni sem čital v Multatuluju tole zgodbo: Samojedi imajo običaj, da si pomazejo felo od nog do glave s smolo. Nek mladi Samojed pa je spoznal, da je to neumestno in se ni hotel pomazati. Zato so ga proglasili za nenavnega človeka, zakaj v Samojediji je nepravno, če se človek maže s smolo. Mlad mož pa moral preskusiti na samem sebi, kaj pomeni, če se človek ne maže s tisto smolo kot se mažejo drugi...

Mi kulturni ljudje se ne mažemo s smolo, namreč s smolo, ki se dobiva takole. Naše telo je od nog do glave čisto in če se že mažemo, je to kak Eau de Cologne.

Ali mi kulturni ljudje imamo nekaj, česar Samojedi nimajo. Imamo n. pr. kulturo, verstvo, politiko, kapitalizem, socializem. Mi ne postopamo tako grobo kot Samojedi: toda kdo izmed nas more reči, da ni nikdar zaničeval človeka, ki je bil drugače pomazan?

Očitno se tudi mi mažemo.

Ne mažemo se dobesedno od glave do nog in od nog do glave, zato se pa ma-

Dvoboj Mussolini—don Sturzo.

Boj med fašizmom in klerikalizmom.

Trst, 18. aprila.

(n. n.) — Dočim pri vas, na oni strani meje že mesece in mesece ne govorite več o »krizi«, ker ste še je že tako privadili te večne svoje krize, da bi bila v resnici kriza, ko bi je ne bilo več, smo pri nas na tej strani meje po celem petmesečnem mirnem, uspešnem in tako blagodejnem delovanju fašistovske vladavine sedaj prvič doživeli pojavček vladne krize, ali samo delne, in še ne vemo prav, ali bo kaj, ali ne bo nič.

Naš Mussolini je mož, ki zna trdno držati v rokah vajeti, in zato tudi vozi čez drn in strn, da že pošteno bole kosti in pljuča vse, kar je na njeni kareti.

Kakor je znano, je bil Mussolini, ko je sestavljal svojo fašistovsko vladno, tako previden, da ni vzel vanjo samo fašistov, temveč je posegel tudi po predstaviteljih drugih strank. Bilo mu sicer brez dvoma ni za sodelovanje strank kot takih, ker bi bil prav lahko opravił tudi brez njih, ali bilo mu je za — soodgovornost. Fašizem namreč v resnici niti oddaleč ne predstavlja večine italijanskega naroda, dasiravno se danes pač res hočeš, nočeš, moraš, strinja z njim skoraj vse, kar ni socialistiškega in komunističkega, in zato je povabil Mussolini v svojo vladno predvsem predstavitelje italijanske ljudske stranke, najmočnejše v parlamentu, in poleg nje tudi še liberalce in del demokracije. Vedel je dobro, da bodo njegove reforme, skrčenje števila državnega uradništva in uslužbenstva, vsestransko varčevanje, novi davki itd., izzvale mnogo nezadovoljstva v državi, ki bi znalo postati nevarno fašizmu, če bi fašizem sam hotel izvajati vse te reforme, in še tembolj, če bi najmočnejše stranke skušale izkoristiti to nezadovoljstvo proti fašistovski vladi. Zato je vzel v svojo vladno tudi ljudi iz drugih strank, katere naj bi bile tako soodgovorne za vse vladne ukrepe, bi imele vezane roke in bi ne morele izrabljati v državi vstajajočega nezadovoljstva proti vladi, ker pač same sodelujejo v nji. Priznati je treba, da je Mussolini v tem pogledu ravnal zelo pametno. Toda vzhle svoji prebrisaniosti se je vendar nekoliko urezal, ker je kolikortoliko prenizko cenil moža, ki je v vseh prejšnjih vladah imel odločilno besedo, dasiravno ni nikdar sedel na ministrskem stolu in niti poslanec ni bil nikdar, ker ni mogel, ali pravzaprav, ker ni smel biti. Za stare pokrajine v Italiji namreč še vedno velja papežev ukrep, da duhovniki ne smejo biti poslanci, in tako don Sturzo, politični tajnik Ljudske stranke (Partito popolare italiano) ni bil minister, da, niti poslanec ne, pa je vendar, ker mu je stranka s svojimi 106 poslanci v zbornici slepo sledila, kamor je hotel, imel odločilen vpliv vsaki vladi. In tega don Sturza je Mussolini prenizko cenil, ko je sestavljal svojo vladno in poklical vanjo pet popolarcev (dva ministra in tri državne podtajnike), misleč, da se bo don Sturzo

žemo v svoji notranjosti, zato imamo kulturo, verstvo, politiko in tako dalje. In kdor ni pomazan tako kakor jaz, je ali nenraven ali pa neumen. Če se enako pomazani ljudje združijo in si pridobijo moč, tedaj gorje nenravnim in neumnim!

To je zakon. Temu se pravi pravica. Ko sem minule dni listal po stari pravniški knjigi, sem videl slike strašnih natezalnic in drugega inkvizicijskega orodja. Vse te grozote so bile v službi Pravič. Z njimi so sodili ljudem, ki niso delali in mislili tako kot je bilo fa. krat pravno in razumno.

Človek bi se vprašal: Ali so bili oni, ki niso dospeli pod natezalnice, boljši od ljudi, katerim so lastniki natezalnic lomili kosti?

Vzel sem v roke knjigo iz naslednjega stoletja. Tu sem našel strašno obtožbo teh, ki so nekoč stali nad natezalnicami in sodili... Če bi živeli, bi gotovo prišli pred inkvizicijo naslednjega stoletja.

Torej ni glavno, da si dober in plemenit, kajti zaradi tega še vedno lahko do speš pod vislice; glavno je, da se mažeš kakor drugi. In če se drugi mažejo od glave do nog, se ti lahko od nog do glave. To je vse.

Verujem v ljubezen do bližnjega. Kakor da se me že v otroških letih omamili in mi potem vcepili to vero kot najvišji

uklonil njegovi volji. Kakor so se uklonili vsi voditelji drugih strank.

Ljudska stranka je imela prošli teden v Torinu svoj kongres, na katerem je bila sprejeta resolucija, v kateri se je odobravalo nadaljno sodelovanje popolarcev v fašistovski vladi, toda don Sturzo je v svojem poročilu povedal odločno, da to sodelovanje nikakor ne sme pomenjati soodgovornosti in tudi ne morda, da bi se stranka s tem sodelovanjem odrekala svoje polne samostojnosti in neodvisnosti. Sprejta je bila tudi resolucija, ki pravi, da stranka hoče kar najodločneje nastopiti za ohranitev proporcionalnega volilnega načina, ki ga hočejo fašisti omejiti.

Ti sklepi torinskega kongresa so izzvali precej kočljive posledice na dveh straneh: v stranki sami in v vladi. Že pred kongresom je skrajna desnica v stranki nastopila za kar najintimnejše sodelovanje s fašisti in zagrozila z izstopom iz stranke, če bi se kongres izrekel drugače, in sedaj, po kongresu, je ustanovitev samostojne »narodne ljudske stranke« gotova stvar. Na drugi strani pa je Mussolini, hoteč biti na čistem, pozval popolarke člane svojega kabineta, da mu točno razjasnijo svoje stališče napram torinskim sklepom. Češ, da bi bilo njihovo nadaljno sodelovanje v vladi, če bi se strinjali z onimi sklepi, nemogoče. Popolarški člani vlade so podali svoja pojasnila Mussoliniju in mu obenem dali na razpolago tudi svoje listnice. Končno odločitev si je Mussolini še pridržal.

Tako imamo torej tudi pri nas po petih mesecih fašistovske vladavine majhno »križico«, ki bi bila sicer precej brezpomembna, pa dobiva velik pomen, če se pomisli, da sta tu nastopila druga proti drugi vse sili, ki se doslej še niste merili v svojih močeh: fašizem in klerikalizem, Mussolini in don Sturzo.

Kdo bo zmagal? Ali Mussolini s svojo brutalno brezobzirnostjo, ali don Sturzo s svojo kačjo opolzlostjo?

Mogoče pa je tudi, da sploh še ne pride sedaj do pravega spopada, ker ni izključeno, da je celo tudi ustroitev nove »narodne ljudske stranke« le političen manevar don Sturza, ki bi tako hotel zrtvovati fašizmu le majhen del svoje stranke, ki naj bi nosil soodgovornost za fašistovsko vladavino, dočim bi pa vsa ostala stranka ostala čista in nedotaknjena in bi vsak čas lahko nastopila pred narodom kot obtožiteljica fašizma. Če se vsede Mussolini na te limanice, je večkrat gotovo, da ga prej ali slej na tej slabo kriti strani zadene smrtonosen udarec. Don Sturzo je nasprotnik, s katerim se ni šaliti, in še tem manj, ker je očitno Vatikan na njegovi strani, kar je bilo razvidno iz zadovoljstva, s katerim je vatikansko glasilo »Osservatore Romano« pisalo o torinskem kongresu. In če je kaj sumljivega na stvari, je dejstvo, da se z vatikanske strani prav tako kakor zaključki torinskega kongresa, odobrava tudi secesija desničarjev in ustanovitev nove »narodne ljudske stranke«.

zakon človeštva. In sem mislil, da ljudje delajo tako kot govorijo.

Listal sem po težkih straneh napisane in venapisane zgodovine in srce se mi je krčilo od bolesti, kakor da se je vanj zagrizlo tisoč besnih zob. Kajti ljubezen do človeka je izcedila iz človeških žil, potok krvi in nagrmadila gore mrtličev. In če sem se spomnil, da bližnjega ljubimo zaradi Boga, se mi je meglilo pred očmi in mi je bilo tako, kakor da v vsem vesolstvu ni niti ene stalne točke, kakor da so vsi človeški vzgoni k Bogu le dim, ki se dvigne nad zemljo in se potem izgubi v brezbrežni prostornosti.

Kajti — iz ljubezni do Boga je bilo dovoljeno ubijati. Ljubezen do bližnjega so vcepili z natezalnicami in z ječami, ki so bile na dan polne vode kakor vodnjaki. Ali je kdo od teh nasilnikov resno veroval v Boga, stvarnika ogromnih vseмирskih svetov, med katerimi je človekova domovina le atom?... Ne, ne, ne! — mi vpije vsa notranjost.

Ne, ni glavno ne ljubezen do Boga in ne ljubezen do bližnjega. Glavno je, da se mažeš s tisto smolo, ki je v navadi. Od časa do časa se spreminja pravica in prihodnjemu stoletju izgledajo inkvizitorji večji zločinci nego inkviziti. Ne, ko je bilo dovoljeno, ubiti človeka, ki se je hotel križati malo drugače kakor so se križali drugi. Ni sedaj dobro, če se

Mussolini, ki mu je očitno mnogo lažje na dobrih odnosih z Vatikanom, se nahaja v precej težavnem položaju. Odklonitev nadaljnjega sodelovanja popolarcev bi mogla pomenjati črn oblak nad cerkvijo sv. Petra, odkoder bi se znala na fašistovsko posestvo vsuti huda toča namesto blagoslova, ki ga tako željno pričakuje Mussolini, da je ob nastopu vlade zaprosil, da bi ga osebno sprejeli v Vatikanu; nadaljno sodelovanje popolarcev v njegovi vladi, po torinskem kongresu, pa bi pomenjalo, da se je neupogibni Mussolini uklonil volji gibkega don Sturza. Edini izhod je tu pač, da Mussolini nadomesti sedanje popolarke člane svojega kabineta (sedaj so le še štirje, en minister in trije državni podtajniki, ker se je po smrti popolarkega ministra Tangorre zakladno ministrstvo strnilo s finančnim) s prišči novimi »narodne ljudske stranke«. Tako se odločitev odgodi za daljši čas. Če se pa zgodi, kar se tudi že omenja, da bi namreč Mussolini še skrčil ministrsko mesto in državna podtajništva in bi tako po ali popolarci nepotrebn, bi pa pomenjalo to začetek tistega bližnjega boja, v katerem se je don Sturzo pokazal močnejši pri vsem bivšim vladam in ki v njem prej ali slej nadmodri in porazi tudi Mussolinija.

Don Sturzovo prijateljstvo je nevarno njegov srd pa pomenja pogubo!

Naša morska obala od 600 km je brez obrambe! Snujmo „Jadransko Stražo“!

Sport.

: SK Ilirija, Ljubljana, ISSK Maribor. Prijateljska tekma se vrši v nedeljo dne 22. t. m. točno ob 1/3. (1/15.) uri popoldne na igrišču Maribora. Imeli bomo priložnost videti v našem mestu zopet prvotno nogometno tekmo. — Prvak Slovenije S. K. Ilirija nastopi s svojim kompletnim prvim moštvom. — Ta klub je dosegel že letos izredne uspehe pri tekmi tako doma, kakor tudi v tekmi z gosti: stranci in spada v prvo vrsto naših jugoslovenskih klubov. Postava S. K. Ilirije je sledeča: Soklič, — Pretnar, Beltram, — Hus, Zupančič II, Zupančič III, Zupančič I, Učak, Oman, Zupančič IV, Vidmar, Postava mariborskega moštva pa: Glaser, — Vagner, Škraber, — Hreščak, Stauber, Marušič, — Štanič, Lenassi, Vogrinec, Bratož, Bratko. Cenjeno občinstvo in prijatelje nogometnega športa vabimo k številnemu posetu te tekme. — Blagajne so odprte že ob 1/2. (1/14.) uri pop. Odbor.

Prvo moštvo ISK Maribor, kakor je določeno, ima biti ob priliki tekme s SK Ilirija točno ob 2. (14.) uri popoldne oblačilnici. Tehn. tajnik.

križaj; dobro je, če se križaj tako kot se križajo tisti, ki imajo moč.

V črnih urah bi hotel strgati z obrazov vse te maske in uživati v plašljivih, hinavskih obrazih svojih bližnjih, ki so tako vzvišeni v maskirani npravnosti in tako visoki v namišljeni duhovitosti! Bolejim se ljudi, ki neprenehoma vpijejo o Bogu, ker sem spoznal, da se ga ne boje in se le skrivajo zanj. Zakrižaj bi jim: Glejte me, ne bom se več mazal!

Pravijo, da so ljudje umirali zaradi visokih idealov; ne, drug drugega so ubijali, ker se je večina mazala s smolo kakor Samojedi, a nekdo izmed nje je stopil pred druge in je dejal, da se tako ne maže.

V črnih urah postajam samemu sebi antipod. Kje je še ideal, ki ni krvav, oblaten in opljuvan? Kdo more zahtevati, da se verujem v kak ideal, če ima močnejši pravico, da me uniči, ker moj ideal ni njegov ideal? Ko je bil prvi človek ubit od človeka zaradi Boga, je minulo božje kraljestvo na zemlji in se ne vrne nikdar več. Ko je bil prvi človek ubit zaradi ljubezni do bližnjega, je stopil do človeka postalo istovetno z ljubeznijo do človeka. In od tega časa ne preostane drugega, kakor da delaš to, kar delajo Samojedi: da se mažeš od glave do nog. Če si hočeš, se lahko mažeš od nog do glave...

Politično obzorje.

Kriza italijanske klerikalne stranke.

Zmaga fašizma ni v Italiji prizanesla nobeni stranki. Prvi so se pod železno pestjo Mussolinija in njegovega režima zmrzili komunisti in socialisti. Ta se pred par leti mogoča stranka, ki je odkrito grozila z revolucijo in delavsko diktaturo, je razpadla takoj, ko je zapihal na Montecitorio malo ostrejši veter, na nešteto frakcij, ki so se v medsebojnem boju v teku nekaj mesecev čisto izgubile. Delavstvo, ki je poprej tvorilo mogočno fronto italijanske internacionale in pričakovalo edini spas v ekstremističnem marksizmu, je skoro korporativno prestopilo v fašistovski tabor. Nov dokaz, da delavstvo nikoli ni zanesljiv političen faktor in da oni, ki gradijo svojo politiko na delavstvo, gradijo na slab fundament. Zmrzile so se tudi druge manjše stranke, samo velika klerikalna ali popolarska se je držala še kolikortoliko dobro. Na zunaj je še vse do zadnjega časa izgledala trdna in močna in izdalo se je, da edino njej fašizem ne more do živga. V resnici pa je bilo drugače. Vprašanje, kam sedaj, po zmagi fašizma, se pričelo tudi v klerikalni stranki deliti duhove. Nastalo je vrvenje, kriza.

Danes je kriza italijanske klerikalne stranke dosegla točko, na kateri se prično stranke razkrajati v krila in frakcije. Pojavile so se kar štiri skupine, ki se bijejo medsebojno za nadvlado. Prva skupina je kolaboracionistična ali filofašistovska; vodi jo poslanec Tovini. Ta skupina je odločno za to, da mora klerikalna stranka podpirati fašiste. Druga skupina, katero vodi znani don Sturzo, je tudi kolaboracionistična, toda le pod gotovimi pogoji. Tretja je protifašistovska, nagiba se povsem na levo in jo vodi Miglioli in Degli Ochi. Četrta pa je narodno-katoliška, kateri stoji na čelu De Bianchi, Boncompagni in Caccia-Dominioni. Ta skupina, je za brezpogojno sodelovanje s fašisti. Dočim se prve tri skupine kljub duševnim diferencam drže še vedno skupaj, se je četrta že pred tedenskim kongresom tudi formalno ločila od popolarov ter se formirala v novo samostojno narodno-katoliško stranko ali narodno zvezo, kakor se tudi imenuje.

Ravno na predvečer turinskega kongresa je ta nova politična skupina izdala na italijanski narod zanimiv manifest, katerega prinašamo tu v izvlečku, ker je važen pripomoček za razumevanje krize klerikalne stranke v Italiji. Manifest začne: »V imenu narodne zveze kličemo vkup na tisoče duhov junakov, ki so v Kristovi veri in vdanosti do domovine in kralja žrtvovali svoje življenje za meje Italije. Kličemo vkup vse italijane, mlade in stare, ki so hoteli in hočejo ponosno in močno domovino ter svobodno in spoštovano vero. Hočemo, da Italija najde svoj notranji mir in uhere pot nasproti visokim ciljem, ki sta ji jih prisodila previdnost in zgodovina. Hočemo, da naj vlada državo močna vlada, pravi in odločni izraz večine, podvržene blagodejnemu vplivu zakonite

kontrole s strani manjšin, ne pa njihovim negotovostim in samovolji. Hočemo, da naj vodi Italijo v njeni zunanji politiki iskrena želja po miru, toda želja, ki bo vedno navlačenega s parom in častjo, brez meščanstva in brez škodljivih popuščanj. Zavrli tega postavljamo proti utopistični internacionalni zdravo zavest meja, ki je globoko vtisnjena v srca tistih, ki so jih branili ped za pedjo. — Proti politiki razorožitve in pomeščevanja vojske postavljamo voljo ponosne vojske, tehnično in duševno pripravljena, da postane oboroženo jedro naroda za njegovo obrambo.«

»Politiki tistih, — pravi dalje — ki so pozabili vsako državljansko dolžnost v boju za strankarske interese, postavljamo nasproti zavest najvišjega zakona, ki je blagor domovine; njihovi različni poharvani demagogiji, ki pa vedno razkrajajo vsako delo, postavljamo načelo svobodne in zdrave individualne inicijative, ki jo država podpira, urejuje in vodi. Proti politiki državne zadrage, ki izpreminja človeka v stroj, postavljamo gospodarsko načelo zadrage, ki ustvarja malo gospodarstvo posameznikov, katero je podlaga za osebno inicijativo. Proti razredni mržnji, ki obubojuje posameznike in državo, postavljamo spoštovanje dela, spoštovanje lastnine, kot sredstva za produkcijo, pravičnost hierarhije med sodružniki, dolžnost vseli da delajo, pomoč tistim, ki ne morejo delati. Proti dvomljivi veri tistih, ki bi hoteli monopolizirati vero, postavljamo svojo lojalno in izrečno izjavo, da smo rimski apostolski katoličani.«

V proglasu se nadalje zahteva vrnitev katoliške morale v cerkev in družino, svobodna šola pod primerno državno kontrolo, razvoj državne inicijative v starih in novih pokrajinah, posremanje kolonizacijskih zmognosti Rima in vrnitev glavnih tradicij Italije na morju in v trgovini.

»Strnjeni okoli slavne narodne zastave — pravi manifest ob koncu — »pod okriljem savojske monarhije, stopamo na odprto polje, z dvignjeno glavo brez dvomnosti in prepričani, da nas danes naše smernice postavljajo ob stran narodnih strank, ki so dale državi močno vlado, oporo in zaščito najvišjih italijanskih idealov. Pridružujemo se jim lojalno z željo, da utrdimo združitev narodnih moči in z oči, uprtimi v svetli ideal hitre vzpostavitve ročne in ponovne države.«

To je jedro programa te frakcije dosedanje skupne klerikalne stranke, ki se mrvi, razpada. Gotovo je, da bo ta frakcija, ki bo pritegnila velik del dosedanjih klerikalcev, ki se ne strinjaajo z donom Sturzo, pomenjala v političnem delu takorekoč le krilo fašizma. In tako zmaga fašizem končno tudi še nad poslednjo močno trdnjavo, nad klerikalci. Danes se fašistom niti volitev ni več treba bati.

Nova orientalska konferenca. — Volitve v Turčiji.

Lausanska konferenca bo po daljšem odmoru, ki je bil neprostovoljen in celo nevaren, dne 23. t. m. zopet odprta. Govori se, da je bil med antantnimi državami dosežen sporazum in da bodo nastopile enotno. Če je to res, tedaj bo druga lausanska konferenca kmalu končana in sicer uspešno. Slaba ilustracija tega sporazuma in edinstva antantnih držav pa je protest francoskega vrhovnega komisarja v Carigradu proti koncesijam, ki jih je dala angorska vlada ameriškiemu admiralu Chesteru glede izgradnje železnice v Mali Aziji in eksploatacije nafte v mosulskem vijalatu. Za te koncesije se je admiral Chester trudil že dolgo; prvi njegovi koraki v desego koncesij segajo v predvojno dobo. Pri pomniti je treba, da za admiralom stoji mogočni severo-ameriški petrolejski trust Standard Oil Company. Sedaj pa mu je angorska vlada dovolila gradbo 4385 km železniških prog in dveh pristanišč v Bamsuni in Jurmurtaliki za dobo 10 let. Francija skuša izpodbiti te koncesije na podlagi francosko-turškega dogovora z dne 8. aprila 1914, s katerim je dobila Turčija od Francije 50 milijonov frankov posojila in se je v protinuslugo obvezala, da dovoli francoski družbi koncesije za gradbo železnice v Anatoliji. Francoska družba je že začela delati, medtem pa je izbruhnila vojna in prekinila vse vezl.

Protest francoskega komisarja je tedaj toliko pravičen kolikor so pravične pretenzije ameriškega velekapitala na turško gospodarstvo. V bistvu itak gre za interese velekapitala.

Angorsko narodno predstavištvo je sklenilo, da se vrše nove volitve. Vzroki so deloma zunanjega značaja (lausanska konferenca), deloma pa notranjega (na pr. vprašanje sultanata). Volitve se vrše še tokom tega meseca na podlagi volilnega zakona z dne 20. septembra l. 1924 (t. j. 1908 po naši eri). Volitve na Turškem imajo dve stopnji: 200 volilnih upravičencev izvoli 1 volilec in 1000 volilcev izbere 1 poslanca. Povprečno pride na vsakih 30.000 prebivalcev po 1 poslanca, tako da je vseh poslancev 250, za 100 manj nego v sedanjem predstavištvu. Poslanec Tunalja-Helmi Bej je predlagal, da bi se volilna pravica priznala tudi ženskam, pa seveda ni našel umevanja za svoj vendarle preizkušni predlog. Sedanje narodno predstavištvo deluje tako dolgo, da se sestane novo.

Pri ocenjevanju novih volitev v Turčiji je treba imeti pred oči nizki politični in kulturni nivo turških volilcev in popolno pomanjkanje ustavnega duha v njihovem pojmovanju države. Jasno je, da bo novi turški »parlament« le podaljšana diktatura ene skupine, ki sedaj go spoduje v Turčiji.

Politične vesti.

* Kraljeva izjava o potrebi državnega edinstva je klerikalnemu Izraelu vele-srbska. Kralj, ki je šel na čelu svojega naroda čez Albanijo, bi moral poslati svojo vizitko veličanstvu Radiću, ki je med vojno pisal habsburške slavošpeve, sedaj pa piše republikanske. Radićevi klerikalni ministri bi hoteli, da bi se krona izjavila proti volji onega plemena, ki je žrtvovalo za nacionalno svobodo milijon ljudi in proti volji vseh Jugoslovenov, ki so za edinstvo in kralja. Te želje bi pač ne izpolnil noben monarh in najbrž tudi ne prezident republike, ki se tudi opira le na one, kateri so zanj...

* O našem notranjem položaju, zlasti pa o »sporazumevanju« med Pašićem in Radićem je prinesla četrtkova »Prager Presse« obsežen dopis iz Beograda, ki se bavi tudi s položajem po Radićevi nedeljski skupščini. Dopis je sicer pisan v radikalnem duhu, vendar pa so dopisnikova izvajanja glede državnopravnih vprašanj povsem točna. Zadnji dogodki so razčistili položaj: nasproti si stojita dva povsem različna tabora. Spor med revolucionarno in evolucijskono smerjo jugoslovanstva je sedaj dobil jasno obliko. Na eni strani naslonitev na Nemčijo — na drugi strani naslonitev na silitanto in nove države. Na eni strani orientacija centralnih držav, na drugi orientacija zapadnih držav. Avstrije ni več, zato pa je tudi propadla evolucijskono jugoslovanstva ideja in zmaga revolucionarna. Vsakemu državljanu preostaja dolžnost, da se pridruži eni ali drugi smeri. Tudi inozemstvo ima sedaj jasnejšo izbiro: ali z državo SHS ali z Radićem, ali z antanto ali s premaganimi državami. Radićevo delo je delo razdiranja kraljevine in priključitev bivših avstrijskih pokrajin Nemčiji. Radić se nahaja v službi pangermanske ideje. Med njim in državno idejo ni sporazuma. V tem smislu se bo tudi nadalje razvijala notranja politika kraljevine SHS.

* Glasovi o krizi. »Politika« od dne 20. tm. je mnenja, da pride do sestave demokratsko-radikalne poslovne in volilne vlade. — »Vreme« javlja, da so zemljoradniki sklenili principijelno pripravljenost, vstopiti v koalicijsko vlado. — »Trgovinski glasnik« pravi, da se treba vrniti na pot demokratsko-radikalne koalicije, ker bi vsaka drugače rešitev bila na škodo naroda in države. — »Pravda« pravi, da je v radikalnem klubu še močno razpoloženje proti koaliciji z demokrati. Zlasti se protivijo kmečki poslanci iz notranjosti države. V teh krajih so tudi nezadovoljni s Pašićem, češ, da je star in je najboljši, če se umakne. — »Demokratija« pravi, če treba, da se napravi demokratsko-radikalna koalicija, naj bo to poslovna volilna vlada, ki bo pred volitvami rešila vse socialne zakone. — Cievarićev »Beogradski dnevnik« piše, da se mora ustvariti radikalno-demokratska koalicija; najboljši dokaz za to so zahteve defetistov v radićevskih in drugih krogih, ki se zavzemajo za homogeno radikalno vlado.

* O Radić-Pašićevih pogajanjih je objavilo »Česke Slovo« z dne 18. tm. na uvodnem mestu dopis iz Ljubljane, čigar avtor je — kolikor lahko sodimo — g. dr. M. Rostohar. Lepo je, da g. dr. R. tako optimistično informira Čeha o našem notranjem položaju, vendar pa gre v svojem starem protijugoslov. antagonizmu nekoliko predaleč. Mislmo, da ni potrebno metati Čehom peska v oči in umivati zamorca Radića, ker imamo tudi mi n. pr. o Hlinku jasno sliko. Radić je v nedeljo okrenil po prstih vse tiste, ki so se v soboto in bona fide navduševali za njegovo politiko sporazuma. Gr. dr. R. bi storil prav, če bi Čehom povedal, da Radić ni niti z besedico omenil Čehov, da pa je povzdigoval v nebesa Nemce in jim obljubil zvestobo do groba. Na Češkem ni češke stranke, ki bi se hotela s Hlinko pogajati glede slovaške avtonomije, od katerega bi imeli korist Madžari. Očividno je češki politični instinkt zdrav in se zaveda, da Svatoplukovi zvezanih palic ne more sovražnik zlo-miti, vsako posebej pa prav lahko. Germanski podrepanik Radić že ve, zakaj je postal federalist, dasi se je še pred dve-mi leti pogajal z Budimpešto in Dunajem glede razkosanja Jugoslavije. Imejmo zdrav instinkt in se izogibljimo politikov, ki od ure do ure spreminjajo besede, da bi skrili svoja dejanja.

* Zagrebški kongresisti in Radićev govor. Klerikalni jezuitje ne morejo u-

tihniti z zavijanjem Radićevega govora, ki je tudi s poštenega avtonomističnega stališča največji politični škandal zadnjih dni. »Primorski Novi List«, glasilo zagrebških kongresistov, ki se s posebno vneto zavzema za sporazum z Radićem, piše v številki z dne 18. tm.: »Radićev govor na nedeljskem zborovanju v Zagrebu je v resnici nekaj nezasižanega. Mi smo sicer že vajeni Radićeve govorniške razuzdanosti, toda to, kar je govoril v nedeljo, že prehaja meje mogočega: Tu je potolkel svoj lastni rekord, tu ni govoril več kot razumno bitje, marveč kot bolnik z 41 stopinj vročice.« Nato pisec primerja Radića s Kerenskim, ki je bil morfinist in je v svojih govorih delal nenavadno ekscese, vendar pa tudi v somnabulističnem stanju ni izgubil zadnje niti logike in smotrenosti. Radićev govor pa dokazuje popolno nepreračunljivost, popolno izgubo »kompasa«, kar je mogoče le v stanju najtežje neuropatije. Posebno naglašajo »Primorski Novi List« dejstvo, ki ga hočejo Radićevi klerikalni apologeti zamolčati: Radić je identificiral Hrvate z nemštvom in boljševizmom. Kako more zahtevati nekako samoodlobo za Hrvate, če jih identificira s premaganimi narodi? In tega žonglerja se sedaj oprijemljejo slovenski klerikalci. On naj doseže sporazum s srbskim narodom?

* Filologija in politika ali: tudi v psovkah se Hrvati razlikujejo od Srbov. Zagrebški »Obor« dokazuje popolnoma resno in znanstveno, da ima Radićeva psovka »magarac« v Zagrebu nedolžen pomen, ki celo pristojna balkanskem politikom. V Beogradu pa razumejo pod magarcem osla. Torej zopet nesporazumljenje in nov dokaz, da je — federalizem potreben. Sprli so se Aberditi zaradi oslove sence...

Mornarica veže najoddaljenejšje države! Gradimo našo mornarico! Jačajmo, Jadransko Stražo!

Dnevna kronika.

— Kraljičin pot v Dubrovnik je enak velikemu triumfalnemu pohodu. Kraljica je bila slovesno pričakovana v Rabu, Šibeniku, Splitu in drugod. V Šibeniku si je ogledala mestne znamenitosti. Vse mesto je bilo v morju zastav in luči. Na deset tisoče naroda se je zbralo ob prihodu in odhodu. Enako je bilo v Splitu. Nepregledna množica je vzklikala ob obali jugoslovenski dinastiji. Dubrovnik se pripravljala na sprejem, ki bo nad vse veličasten.

— Naša napredna kulturna društva najbolj živo čutijo, kako jih cepljenje naprednih vrst v političnem pogledu ovira pri uspešnem delu. Podružnica CM družbe za Rajhenburg in Videm je sklenila resolucijo, v kateri poziva voditelje naprednih Slovencev, naj izvrše enotno napredno politično formacijo.

— Jugoslovenskim konzulom za Bavarsko s sedežem v Monakovem je imenovan Jovan Milanković.

— Dr. Šušteršič je odvetniška zbornica sedaj končno dovolila vpis v imenik odvetnikov.

— Pevska družina »Stankovič«, eno najstarejših beograjskih pevskih društev, kojega pokrovitelj je Nj. V. kralj Aleksander I., priredi turnejo po Sloveniji in bo koncertirala meseca maja v Ljubljani, Celju in Mariboru.

— Otvoritev telefonske centrale Videm-Dobrepolje. Pri pošti Videm-Dobrepolje je bila dne 12. aprila t. l. otvorena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

— K avtomobilski nezgodi na Zgor. Polskavi se nam še poroča: Pri avtomobilu, s katerim se je 18. tm. dop. vozil čez Gor. Polskavo proti Mariboru na čelu vožnje Nikola Strizaković tvrdke Anton Klein v Zagrebu, je odlovedalo krmilo in je voz tresel ob občutno dero s tako silo, da ga je zlomil. Sofar Matić je dobil lahke poškodbe, Strizaković pa je vrglo v brzopjavni drog, da je v razbito lobanjo obležal in čez 1½ ure izdihnil. Dne 19. tm. je bil prepeljan v Zagreb.

— Strašna eksplozija v Beogradu. Dne 20. t. m. krog 11. ure dop. se je v bližini parlamenta čula silna eksplozija. V istem so se razlele steklene stene in

Posmrtnica umrlim obč. odbornikom. — Pravoslavna cerkvena občina prosi za prepustitev stare minoritske cerkve. — Dvoboj Bahun - dr. Leskovar. — Klerikalci zopet gloda ob Mestni hranilnici. — Garancijsko pismo Jadranske banke. — Klerikalci in socialisti zopet v lepi slogi v boju zoper žensko učiteljstvo.

Župan se je v nagovoru spominjal umrlih občinskih svetnikov gg. Postraka in dr. Verstovskega. Občinski svetniki so stoje poslušali županov govor ter zaklicali pokojnikom trikratni: Slava!

Po prečitanih zapisnikih zadnje seje je postavil dr. Leskovar predlog, naj se zapisniki občinskih sej čitajo zopet v celotnem obsegu, ker so baje nekateri po-manjkljivi in ker hoče vsak govornik vedeti, kako so se zabeležile njegove izjave. Predlog je bil odklonjen.

Dr. Leskovar nadalje protestira proti očitkom, ki jih je izrekel g. Bahun v zadnji seji, češ, da je dr. Leskovar sam odločil o posameznih slučajih in tožbah, ter tako naprtil občini nekatere nepotrebnosti. Zahteva, da se izvoli komisija, ki naj to zadevo preišče. Bahun temu ugovarja, češ, da je že itak tožil in da bo zadevo sodišče razčistilo, nima pa nič proti temu, počaka pa naj se na izid tožbe. Tudi dr. Sernek je mnenja, da ne kaže prejudicirati sodni preiskavi in naj se zadeva obravnava po isti. Predlog se sprejme in se izvolijo v komisijo gg. dr. Jerovšek, dr. Sernek, prof. Rostohar in Ozmeč.

Župan poroča, da se je obrnila pravoslavna cerkvena občina na magistrat s prošnjo za prepustitev minoritske cerkve v stari (dravski) vojašnici, ki jo uporablja sedaj vojaštvo za skladišče. Opozorja na to, da bi bil sedaj najugodnejši trenutek za rešitev vprašanja prodaje vojašnice. Predlaga, da se prošnji ugodi v slučaju, da pripade Dravska vojašnica v smislu pogodbe iz l. 1921 mestni občini.

Poročevalec javnega odseka dr. Mulej poroča o spremembi pravil Mestne hranilnice v tem smislu, da bi lahko dovoljevala tudi kredite na tekoči račun. Ker vsebuje dnevni red tri točke o Mestni hranilnici, predlaga dr. Leskovar, naj se pred sklopitvijo poroča o vseh treh točkah. Predlog se sprejme, na kar poroča dr. Mulej, da je pokrajinska uprava za Slovenijo odklonila zahtevo mestne občine, da mora upravni odbor Mestne hranilnice predložiti spremembo pravil, v smislu katerih bi imela občina večjo ingerenco na Mestno hranilnico, za katero jamči kot taka. Pokrajinska uprava je odgovorila, da je za to mero dajen edinole upravni odbor in da nima pokraj. uprava nikakih zakonitih sredstev, da bi v to prisilila upravni odbor. Dr. Leskovar stavi na to predlog, naj se z ozirom na to, da upravni odbor noče izpremeniti pravil, odklonijo vsi ostali predlogi vse dotlej, dokler upravni odbor ne zadosti zahtevi mestne občine. Predlog dr. Leskovarja se odkloni z vsemi proti klerikalnim glasom, odobri se sprememba pravil glede kreditov na tekoči račun, ter sprejme formuliran predlog župana, glasom katerega naj se nadaljuje akcija za spremembo pravil mestne hranilnice, z glasovi SLS, SSJ in NSS.

Daljša debata se je razvila v zadevi garancijskega pisma Jadranske banke v znesku 611.000 K, katerega je podpisal vladni komisar dr. Pfeiffer. Sklene se, da se udeležijo občina tožbe kot tretja udeleženka.

Stara ljubljana med socialisti in klerikalci se je pokazala razen v zadevi mestne hranilnice tudi v zadevi vadbice za žensko učiteljstvo, ki je priložilo, da se mu provizorno dovoli uporaba dekliske kole v Cankarjevi ulici. Dr. Leskovar je temu v starem sovrastvu do državnega ženskega učiteljstva absolutno ugovarjal, pridružil se mu je tudi župan, ki je na dolgo in široko razlagal svoje stare političke, Bahun pa je taval o nadprodniki učiteljstva. Predlog odseka je bil z glasovi socialistov in klerikalcev odklonjen, vendar česar pride ta zavod v tako mučen položaj, dasiravno je vsak tak zavod, kakor je naglašal dr. Sernek, za vsako mesto velikega pomena in se druga mesta borijo za nje, dočim ga mariborska mestna občina odklanja.

Prošnjam prižigalcev plinovitih svetil, čuvaja mestnega pokopališča in učiteljice bivšega »Töchterheim« za zvišanje oziroma ureditev plač se ugodi.

Ob 23. uri zaključil župan sejo, ki se bo nadaljevala v sredo dne 25. aprila.

K bičanju poslanca Žebota

nam pošilja g. dr. Reisman sledečo informacijo: Slavno uredništvo! Ker bo hotel poslanec Žebot, ki pri večerajnji občinski seji po svojem bičanju ni več črnil niti besede, ampak samo pridno pisal svoje poročilo za »Slovenca« in »Stražo«, tudi svojo zasluženost revanšo predočiti kot političen dogodek, blagovolite objaviti k dogodku sledeče pojasnilo: Z Žebotom sva se po prevratu na skupnih shodih narodnih svetov, kjer sva nastopala kot govornika, nekaj časa celo prav dobro razumela. Ob razvoju domačega političnega boja pa so se kmalu pričeli najgrši osebni napadi v »Straži« na mene, ki so dišali naravnost po Žebotovi produkciji. Pred kakim pol letom pa je bil Žebot definitivno obsojen radi svojega napada na znanem volilnem poboju s Samostojneži na Zg. Kungoti. Jaz sem bil tedaj koncipient pri dr. Škapinu, ki je zastopal nekaj fantov, katerim je moral Žebot plačati odškodnino. Ker pa tega po pravomočnosti sodbe ni plačal, ga je pisarna rubila. To eksekucijo je Žebot pripisoval meni in so od tedaj naprej napadi na mene v »Straži« v znani meri poosttrili. In le iz tega vzroka — Žebot me je radi omenjenega rubeža enkrat tudi nahlulil na kolodvoru — si razlagam tudi njegovo pljuvanje v Gosposki ulici. Takrat sem se premagal — Žebot si je mislil, da nisem reagiral iz strahopetnosti — hotel pa sem iskati zadoščenja predvsem pri sodišču, pred edinim pristojnim mestom za inteligentnega državljanja. Žebot pa se je s svojim pljuvanjem še bahal po »Straži« in se iz moje tožbe norčeval, češ da je imun. Na to sem seve moral misliti na drug način satisfakcije: primeren kraj in primeren način, da bo izbrisan madež pljunki. Doslej se še nisem nikdar z nikomur pretepali, sam tudi nikogar ne žalim, zato pa se tudi dosledno držim edino pravilnega principa, da tudi mene nikdo nemaščevanje ne žali. In tega sklepa se bom držal do zadnjega dihljaja, pa če tudi pošljejo klerikalni redaktorji nad mene armado vseh svojih 56.000 volilcev. Vendar pa Žebota od incidenta v Gosposki ulici kljub iskanju nisem več srečal in tako sem ga moral žalibog nabrisati v odličnem prostoru občinske dvorane mesta Maribor. Ta moj sklep je pospešilo zlasti najnovejšo zlobno natolcevanje v »Straži«, kjer so me dolžili tudi krivde prelivanja krvi v Slov. Bistrici, čeprav sem za dotično zborovanje Orjune zvedel šele usodno soboto ob 9. uri zvečer in sem to tudi objavil. Tudi dotična poročila je lanciral v svoji zlobnosti v »Slovenca« in »Stražo« Žebot. Povrh tega pa so se drznili pri »Straži« blatiti celo moje delovanje pri slovenjebistriškem Narodnem svetu in — da je bila mera polna — celo namigavati na neke kupčije. Tudi za tem je bil Žebot. V resnici sem bil za svoje narodno delovanje v Slov. Bistrici izvoljen častnim članom tamonjše čitalnice ter sta me pri dveh slavnostih najbolj slavila ravno dva kaplana — č. gg. Golobranc in Klobasa — poleg umrlega rodoljuba Petra Novaka, klerikalnega kandidata Grila in vseh drugih SLS-ov v Slovenski Bistrici. Iz Bistrice sem končno odšel s pokvarjenimi žilci in s tolikim premočenjem, da sem si ravno lahko plačal vozni listek do Celja, čeprav sem naravnost puščavniško solidno živel. Ampak gg. pri »Straži« se — za njihovo moralno in strankarsko korist čisto umljivo — dosledno drže izborne taktike: blatiti človeka ravno tam, kjer je najbolj čist. Gospodom je zrastle greben, ker so se čutili za plotom poslanske imunite, že popolnoma varne, kar je zakrivila naša javnost, ki je doslej vsako psovaje mirno prenesla. Jaz kljub svoji telesni slabosti ne bom vodil nikdar časopisnih bitk s »Stražo«, ampak bom z obrekovalci govoril tako, kot sva se sinoči pogovorila z Žebotom. Pa tudi kupčije pri Narodnem svetu bodo sedaj zagledala beli dan, ki slo pa se bodo pri tem držali gg. klerikalni rodoljubi iz Slovenske Bistrice. K sreči so spisi Narodnega sveta na varnem, deloma pri meni, deloma pa pri vladi. V posebno zadoščenje pa mi je, da mi je po seji v kavarni in »Grajski kleti« gotovo nad 100 ljudi častitalo k uspelemu obračunu in mi med temi več kot polovico neznanih ljudi stiskalo desnico. Momenta so tudi številna omizja v znak zadoščenja zbrala lepe zneske za »Ljudsko knjižnico« in druge narodne namene — torej pač najboljši dokaz, v katerem taborn je javno mnenje mariborske inteligence. — Dr. Avg. Reisman.

Mariborske vesti.

Maribor 21. aprila 1923.

m Poljski pevec v Mariboru. Društvo jugoslov. akademikov nam piše: Na svojem potovanju po Jugoslaviji se akademsko pevsko društvo »Chor Technicki« iz Lwowa ustavi tudi v Mariboru in priredi v četrtek 26. aprila 1923 v Narodnem gledališču koncert. V vsej državi in posebno v Ljubljani se že pripravljajo, da dostojno sprejmejo dobrodošle nam goste. Maribor naj ob tej priliki pokaže svoj jugosl. in slovanski značaj. Vsa narodna društva in občinstvo pozivamo, da se udeleži v častnem številu koncerta in sprejema, da tako našim gostom dokažemo, da pri nas še velja staro slovansko gostoljubje. Opozorjamo na sijajen sprejem naših akademikov na Poljskem, katerega se je udeležil sam minister za zunanje zadeve in pa na ugodnosti naših medicincev povodom prihoda na krakovsko univerzo. Poljske peveci bodo izvajali številne poljske pesmi. Glasom kritike poljskih časopisov je »Chor Technicki« pod vodstvom dr. Šmita dosegel prav lepe uspehe že v svoji domovini. Prvič se nam nudi prilika, da se seznanimo s pesmijo bratskega poljskega naroda. — Program in čas sprejema še objavimo.

m Žebotovo poročilo v »Slovenca« o njegovem bičanju, katero je snoči telefoniral v Ljubljano, je seve kakor običajno — zlagano. Konstatiramo, da je dr. Reisman Žebota prkar posteno nabrisal in to ne zahrbtno, ampak sta si stala v odločilnem trenutku v prekrasem vis-a-visu. Žebot pa ni nikogar udaril s palico, kot se laže v »Slovenca«, ampak je prav strahopetno zbežal v sredino dvorane ter se šele čez nekaj trenutkov obrnil proti galeriji — previdno oddaleč mahajoč s palico.

m Predavanje v Ljudski univerzi. V ponedeljek dne 23. t. m. ob pol 8. (20.) uri zvečer predava g. prof. I. Favai o mlademu slovenskem pesniku Seliškemu in recitira njegove pesmi iz pravkar izišle zbirke »Trbovlje«. Pridite v obilnem številu!

m Učiteljsko društvo za Maribor zboruje v torek, dne 24. aprila ob 1/3. uri popoldne, ne pa v sredo, kakor je pomotoma poročal »Učiteljski Tovariš«.

m Novo podjetje v Mariboru. G. Josip Skof, pleskar, lakirnik in črkoslikar na Tržaški cesti št. 8 je ustanovil novo podjetje: zavod za emailiranje pločevinaste posode, koles, avtomobilov itd., ki smo ga doslej pogrešali ter bili v tem oziru odvisni predvsem od inozemstva.

m Vojaškotaksní obvezniki stanojoči v Mariboru se pozivljajo, da se radi vojaške takse zglasijo do najdalje 15. maja 1923. pri mestnem vojaškem uradu Slovenski trg 5, od 8. do 14. ure. Zglasitvi so podvrženi: 1. Vsi od leta 1878—1902 rojeni, ki so bili pri naborih in nabiranju za vojaško službo za stalno nesposobne spoznani. 2. Vsi oproščeni, ki so bili za vojaško službo sposobni spoznani, pa so vsled oprostitve med vojno samo 6 (šest) mesecev ali pa manj kot 6 mesecev. oziroma sploh nič služili. 3. Popolnoma oproščeni plačila vojaške takse so: a) vsi, ki so med vojno dejansko služili več kot 6 mesecev in b) državni, deželni in občinski nameščenci, potem oni nameščenci javnih dobrodelnih zavodov (okr. bolniških blagajn, zavarovalnih zavodov, bolnišnic itd.), ki so bili med vojno iz službenih ozirov oproščeni.

m POLNP. Za v nedeljo, 22. t. m. vršče se nogometne tekme so določeni sledeči sodniki: Maribor-Illirija g. Frankl; Svoboda-Ptuj (prvenstvena v Ptuj) g. Nemec. Služba na igrišču g. Hrast. — Nogometne tekme Rapid — A. C. Celje v Celju in rez. Svoboda — rez. Ptuj v Ptuj se vzamejo na znanj.

m Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

m Surov napad. Prejeli smo: Na Vaso notico v številki 89. od 20. aprila 1923 pod »Surov napad« prosim, da priobčite naslednji popravek: Ni res, da bi bil jaz Francu Lobniku rekel, »Du bist ein Orjune, ich werde Dir schon helfen«, ampak res je, da se je dotični gospod v gostilni Mandl v Radvanju od mojega vina napil in ko sem se vračal s svojimi spremljevalci v kočiji domov, nas je napadel s tem, da je skočil na kočijo in razgrajal. Ni res, da bi bil jaz nemškutar in moja gostilna nemškutarska, ker sem

bil in sem zaveden in naroden Slovenec ter se svoje narodnosti nisem nikdar sramoval. Priče za resničnost mojih navedb so vsakomur na razpolago. Z odličnim spoštovanjem: Anton Jurič, gostilničar v Mariboru. (Op. ur.: Odgovornost za tozadevno notico prepuščamo g. Fr. Lobniku, ki nam jo je prinesel s prošnjo, da jo objavimo in z zatrdilom, da odgovarja resnici. Sicer bo pa obojestranske trditve itak dognala uvedena preiskava).

m Zopet otrok vsled neprevidnosti staršev ponesrečil. V soboto zjutraj je jedva devetletna hčerka pekovskega mojstra Gustava Jelenca na Pobrežju — menda po nalogu staršev — hotela segreti zajutrk za svojo mlajšo sestro. Zakurila je aparat s špiritom. Vsled neprevidnosti je prevrnila aparat poln ves špirit po sebi in bila v hipu vsa v plamenih. V otroški nevednosti je z gorečo obleko bežala s prvega nadstropja v prithčje, kjer so ji priskočili na pomoč domačini. Dekle je dobilo težke opokline po vsem životu in so ga morali prepe-ljati v mariborsko bolnico. Pri kuhi s špiritom se često ponesrečijo celo odrasli ljudje in je torej neodpustljiva neprevidnost in lahkomišelnost staršev, puščati k takemu delu nedorasle otroke. Kako lahko bi bil pri tem nastal požar, ki bi zahteval še več žrtve.

m Iz policijske kronike. Pred par dnevi smo poročali o kurji tatvini v Belnavski ulici. Lastnice ukradenih kur so sedaj našle svoje »picke« pri trgovcu Abtu, ki pa jih je kupil od neke šivilje. — Amaliji T. v Cafovi ulici je bila v noči od 19. do 20. t. m. ukradena 500 kron vredna gos. Kakor je videti, živimo v sezoni kurjih tatvin. Vsi, ki so tako srečni, da imajo perutnino: pozor pred tatovi! — Jožef P., trgovski potnik z Dunaja, se je v Mariboru nameril na neko »golobčico« in prenočil v njo v neki gostilni. Ponoči je golobčica sfrčala iz gnezdeca, v njo vred pa je zginilo 230 Din.

m Zahtevajte brezplačni ilustrirani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjanje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška c. 19. Telefon 157. 587

Kultura in umetnost

Tone Seliškar »Trbovlje«.

V današnji dobi so verzi baje nekaj anahronističnega. Nekateri duhovi sploh odrekajo poeziji pravico do obstoja. To pomeni, da ne poznajo pravega zmista poezije. Njen izvor je v duši, tej zagonetni substanci našega bitja, ki je ne bomo nikdar spoznali v njeni popolnosti, ki pa jo doživljamo v trenutkih. Trenutki so življenje duše. Poezija in glasba — to sta dva najrazločnejša izraza trenutkov. Ker pa je življenje trenutkov neiz-črpno, ni mogoče odgovoriti o anahronizmu poezije, ki bo vedno vrela iz človeške notranjosti in se kondenzirala v tej ali oni obliki. Anahronistične so morda sedanja oblike verzov, s čimer pa ni rečeno, da se v teh oblikah ne da izražati nova lepota in da je verslibrizem boljši nego pa n. pr. sonetna forma. Vse je lahko dobro in lepo, biti pa mora iskreno in doživljeno, ker se le na ta način dojmi naše duše.

Od modernega pesnika zahtevamo, da nam nudi lepoto in iskrenost svojega občutja v taki obliki, da najdemo v poeziji sklad s samim seboj. V Klopstockovem času so ljudje silno uživali v lepoti njegovega izražanja. Danes bi se našel redkokdo, ki bi imel neposreden užitek nad njim. Vendar pa so nekatera pesniška dela, na pr. posamezni spevi »Odisseja« in »Iljadi«, Davidovi psalmi in Salamona-va Sir-has-sirim (Pesem nad pesmi) še vedno vir neposrednega pesniškega užika, kakor da ne leže med njihovim nastankom in modernim človekom tisočletja človeške zgodovine. Lepe so še vedno nekatere pesmi srednjeveških japonskih pesnikov, tako, da bi spadale v antologijo moderne lirike. Moderni pesnik nam mora nuditi tudi jedro, ne samo lepo lupino. Jedro lepote pa je konstantno, večno. V najmodernejši poeziji se opaža, da se hoče pesnik napraviti kar najbolj novega in senzacnega. On hoče kakor industrijski stroj, kakor novine in razni drugi pojavi našega časa začuditi in vznemiriti človeka, dati njegovemu estetičnemu občutju ekspresno dinamiko. Zato pa je v takih proizvodih preveč forme, življenjske besede in naslega, navedenja misli in slik, a premalo iskrenosti in neposredne učinkovitosti. Močerna

poezija se mora predvsem ustaliti in priznati dogmo, da je estetičen čut mnogo konzervativnejši nego se nam navadno dozdeva in da ima poezija svojo kontinuiteto, ki je ne sme pretrgati.

Poezija Tone Seliškara je iskrenje mlade, od intelektualnih refleksij in od socialnih tendenc vzemirjene duše. Pri drugih narodih, čijih življenje se odigrava v večjih dimenzijah, se je razvila posebna vrsta estetike: industrijska estetika. Mehanično življenje strojev, delo v rudnikih in plavžih itd. ima svojo elementarno lepoto kakor jo ima po Baudelaireu celo razpadajoče truplo v grobu. V zakajenem ozračju industrijskega kraja se estetično občutje prilagodi naravni kakor povsod drugje. Industrijska poezija je enako iskrena in resnična kakor na pr. poezija stepe. Naravno je, da ne more dajati nežnih pastoralov in melanholičnih noutturnov, ampak daje to, kar jo vzbuja in kliče: zakajeno nebo, buče stroje, delavsko bedo, groteskne vizije, fizično utrujenost. V taki poeziji je vedno več ali manj tendencioznosti, zmerom kak ironičen ali satiričen akcent.

Tone Seliškar sicer ni slovenski Bezruč, vendar pa je pesnik, t. j. človek, ki občuti lepoto in ji išče izrazov in slik. V njem je mnogo neustaljenega, kaotičnega, naučenega, mehaničnega, vendar pa se opažajo poteze individualnosti, ki hoče nekaj povedati in ki išče svoj center, kjer se bo ustalila. Njegova prva zbirka »Trbovlje« je nastala pod močnim vtisom industrijskega miljeja in izraža estetično rudnikov, strojev, naporenega fizičnega dela, težav in bede proletarskega življenja. Mislim, da je Seliškarjevo občutje iskreno in da bo časoma zadel tudi pravi ton svoje duše. Danes ni mogoče soditi drugega, kakor da je pesniška individualnost, ki se mora zjasniti sama, pred sabo pa je vprašanje notranje moči, ali in kdaj doseže Seliškar to točko. Nikakor pa ne gre odklanjati njegove poezije, ker je mestoma groteskno-vizijonarna, zakajena, šumeča, vrveča in razblinjena. Življenje človeka s stroji, ki posnemajo človeško moč in naravne sile, je rodilo moderni socializem, ono podi človeštvo v smer proti komunizmu, tej fata morgani industrijskega ozračja in ono zanaša tudi v poezijo nemir, gibanje, naglico, revolucijo. Vendar pa nad vsem tem obstojajo zakoni, ki dajejo vsemu meje in težo. Pravi pesnik bo tudi v tem kosu življenja ohranil kontinuiteto in se oklepal jedra poezije, ki ga ne more niti zob časa razgrizti. Upajmo, da Seliškar ne omaga na svoji poti. Ignatus.

x Svatba Krečinskega. Komedija v treh dejanjih, spisal rusko A. Suhovo-Kobilin, prevel Radivoj Peterlin Petruška, režira Branko Tepavac. Komedija je to, ki ima edini namen zabavati, pisatelj ni hotel s to stvarjo ničesar povedati, kvečjemu to, kako naivna so mlada dekleta, kako »strašne« so stare tete in kako »prefriganje« so obubožani plemiški oziroma pomješčiki. Toda vse to smo vedeli tudi že sami in davno poprej. Kder daje različno, daje vsem! To geslo je že menda bilo edino merodajno za odločitev o osebi pri našem gledališču, ki so komedijo »Svatba Krečinskega« spravilo v četrtek dne 19. tm. na oder. In prav jo kakol Naj pridejo enkrat do pravice tudi oni naši meščani, ki ne hodijo v gledališče zato, da bi premišljevali ali pa celo jokali, ampak zato, da se po trudopolnem vsakdanjem delu in po skrbih, ki jih povzročajo sedanjí slabi in dragi časi, komedijno razvedre in neprisiljeno nasmejejo. Sicer pa bi bila komedija tudi s te strani lahko bolj pristna in manj prisiljena. Da na bi storil avtorju krivice, moram omeniti da dejanje samo naselbi — kakor tudi razvoj — ni prisiljeno, prisiljeni pa so nekateri jezikovni dovtipi gola igra besed. Tehnično, odersko, je delo dobro in tudi karakterizacija posameznih »junakov« ni slaba, čeprav je tu intam premedla, oziroma preveč dramska. Malo karikature v značaju, v bistvu, ne bi škodovalo! Sicer pa je deloma izpopolnil v tem oziru avtorja režiser g. Tepavac, ki je komedijo vsestransko dobro nastudiral. Tudi zasedbi ni mogoče ugovarjati, vsi igralci so bili več ali manj — po svojih močeh pač — na mestu. G. Tepavac nam je podal Petra Konstantinoviča Muronskega, starega jezličevca, a vendar v bistvu dobrodušnega in plemenitega pomješčika (veleposestnika), z ono pristnostjo, ki mu je lastna v vseh podobnih likih. Lidija, njegova hči, katara za

kreirala znana naša naivka gđna Savinova, je bila ljubka, zdaj emendrava zdaj vesela, kakor odgovarja značaju takih deklet, ki imajo v enem rokavu smeh, a v drugem jok. Njena teta, gđ. Sturmovna, se je sicer trudila biti pristna, se ji pa vsled pomankanja notranje sile ni posrečilo. Bila je podana vse preveč nervozno in hripavo kričavo ter — kljub komedijantarskemu značaju — vseeno malo preveč »ostro« pošminkana. G. Tomasič je igral Krečinskega tekmeča, Vladimir Dmitrijevič Nelkina na svoj običajen način, in sicer dobro. Originalen in zabaven je bil stari Raspljujev g. Kovič, ki je vzbujal največ smeha. Tudi zunanost je bila posrečena. G. Grom je rojen za vloge Krečinskih, zato ni treba posebej omenjati, da je briljiral. Ostali — posebno g. Jerman, ki je igral strežaja Fjodora — so uspešno izpopolnili celoto. Obisk je bil jako dober in upamo, da bo ta ruska komedija še večkrat napolnila hišo.

x Fran Erjavce: Zgodovina socializma v Srbiji. Izdaja in založila »Slovenska socialna matica«. V Ljubljani 1923. — Medsebojno spoznavanje je prvi pogoj sožitja, zblíževanja in sukcesivnega zednjevanja Slovencev, Hrvatov in Srbov... in temu medsebojnemu spoznavanju, iskrenemu in nezastrtemu, je posvečeno to delce, pravi pisatelj sam v predgovoru. Temu namenu bo služila ta živahno pisana knjižica res prav dobro, saj vidimo, da je danes vir mnogim razprtijam in nesoglasjem v veliki meri nepoučeno. In z ozirom na to moramo to delce le pozdravljati. Snov je razdeljena v šest poglavij, namreč: 1. Srbija v prvi polovici preteklega stoletja; 2. prvi pojavi socializma v Srbiji; 3. Svetozar Marković; 4. Prve delavske organizacije; 5. Ustanovitve sindikalne organizacije in srbske socialne demokratične stranke, in 5. srbska socialna demokratična stranka. Ker se pisatelj ne omejuje zgolj na zgodovino srbskega socialističnega gibanja v ožjem pomenu besede, temveč ga riše v tesni zvezi z vsem srbskim kulturnim, gospodarskim ter zunanjim in notranjim političnim razvojem, bo knjižica gotovo zanimala najširšo javnost. In ravno radi tega njenega splošno informativnega značaja jo vsem toplo priporočamo.

x Goriška Matica» vabi na naročbo svojih letošnjih publikacij. Te so: Kalendar z imenikom vseh udov, Zabavna knjižica, molitvenik in Antologija goriških pesnikov: Cvetje z vrhov goriškega Parnasa. Lep knjižen dar! — Goriška Matica je velikega pomena za Juljsko Krajino, da se postavi ne le v gospodarskem oziru, ampak tudi v kulturnem oziru na svoje noge, da bo naš narod v Jul. Krajini zdrav in samorast, da bo podoben veji, ki je sicer odsekana, a spet vsajena, ki čvrsto raste, cvete in rodi lepe sadove. Narodna dolžnost vseh nas Slovencev, v svobodni materiji Jugoslaviji je, da podpiramo to podjetje, tembolj posebno Primorci, ki bodo imeli pri čitanju teh knjig še poseben užitek, ko jim bo zavel iz njih gorak diha naše primorske rodne zemlje... Letos bo v Kalendarju tudi imenik vsehnarodnikov, kakor je bilo nekdanj v kalendarju »Družbe sv. Mohorja«, — ampak ako se ti naročniki oz. udje oglašijo in plačajo 30 Din. do konca aprila, kar je malenkost za 4 knjige. — Poverjeništvu za Maribor je prevzel g. Dav. Cijan, Vrazova ul. 6. II., kjer naj se udje oglašijo pisмено ali osebno.

x Iz ruskega kulturnega življenja. V Pragi je začel izhajati nov časopis »Iskusstvo slavjan. Illjustr. hudožestvenno-literaturnij žurnal«. (Slovenski umetnost. Ilustrovani umetniško-literarni list). List prinaša gradivo v ruskem in češkem jeziku. Tiskajo ga v Leipzigu. V uvodu povdarja, da je bila estetična kultura Slovanov doslej premalo znana in da je ni nihče resno obravnaval kot celoto v krogu drugih narodov. Prva številka prinaša prispevke o ruskih umetnikih Šuhajevu, Sorinu, Grigorjevu i. dr. ter o čehih Kremličku in Navratil z lepimi reprodukcijami njihovih slik. Tudi literarni del je bogat in informativen. Zunanja oprema nove revije je zelo okusna, spdi »Ruljev« kritik. — Češko založništvo Vilimek je kupilo od Arkadija Averčenko pravico do izdaje njegovih zbranih spisov v češkem prevodu. Arkadij Averčenko se sedaj nahaja v Berlinu, kjer bodo vprizorili njegovo tridejansko komedijo »Igra s smrtjo«, ki jo je že sprejelo neko nemško gledališče. To igro so lamsko leto igrali v Pragi in na nekaterih provincialnih čeških odrih

na češkem jeziku. Kakor poroča »Rulje«, je sprejeta na repertoar beograjskega gledališča. Arkadij Averčenko bo živel čez poletje v Rigi in namerava spisati za neko berlinsko založništvo nov roman. — V Berlinu so izšli v ruskem jeziku zapiski kneza Evgenija Trubeckoj »Iz prošloga«. Avtor je padel kot žrtev revolucije, ki je uničila tudi prekrasni, tiptično ruski grad Ahtirko, kjer je rod knezov Trubeckih živel stoletja. Trubecki so od vseh ruskih dvorjanskih rodbin največ storili za rusko kulturo. Iz njihove krvi so izšli odlični misleci, pesniki, glasbeniki in slikarji, pa tudi oktobristi, politični reformisti itd. V svojih zapiskih opisuje knez Evgenij Trubeckoj mladost v domači hiši. Začel je pisati v času, ko je zunaj besnela revolucija. Iz krute realnosti se je zatekel k sladkim spominom lepe mladosti ip. oživel pred sabo ljudi, ki so bili v dno duše ruski. Kritik Jablonovskij pravi o teh zapiskih: »Knjiga je prav posebno potrebna sedaj, ko revolucija tako naglo in trdovratno laže o vsej ruski minulosti brez razlike in ko s svojo demagogijo brezumno ruši našo slavo, naš ponos in našo čast...«

x Popoldan smeha bi lahko imenovali gledališko predstavo Ljudskega odra, ki se vrši v nedeljo 22. t. m. ob pol 16. uri v Narodnem domu. Tri burke, ne sicer nove, a v svoji pestrosti in zdravem humorju izmed podobnih del še najbolj vredne odra, si je srečno izbral Ljudski oder za to popoldansko predstavo. »Ne kliči vraga!« »Kje je meja?« in »Damo-klejev meč« — bodo brez dvoma dosegli svoj uspeh, poleg vsega je to predzadnja predstava Ljudskega odra. Prijatelji Ljudskega odra bodo brez dvoma v obilnem številu posetili predstavo.

Narodno gledališče

Repertoire:

Sobota, 21. aprila. Svatba Krečinskega, A.

Nedelja, 22. aprila. Pri treh mladenkah, izv. Kuponi. Gostuje g. Sowilski, član ljubljanske opere.

Ponedeljek, 23. aprila. Zaprt.

Torek, 24. aprila. Baletni divertissement, izv. Gostovanje Margarete in Maks Fromana, članov zagrebske opere.

Sreda, 25. aprila. Velika noč, A.

—
»Svatba Krečinskega«. Opozorjamo cenj. občinstvo na danasajo jako zabavno komedijo »Svatba Krečinskega«, ki je pri premijeri žela obilo smeha.

»Pri treh mladenkah«. V nedeljo, 22. aprila se vprizori ponovno priljubljena opereta »Pri treh mladenkah«. Vloga Schuberta bo kreiral odlični gost gosp. Sowilski, član ljubljanske opere. Opozorjamo, da se vrši predstava za izv. ab. in kuponi.

Baletni divertissement. V torek, 24. aprila nas ponovno poseti odlični baletni ensemble zagrebske opere pod vodstvom Margarete Froman in njenega brata Maksa Fromana. Kdor je imel priliko videti te odlične umetnike plesa zadnjič pri nas, temu se je nedvomno utisnilo za vedno v spomin njihovo umetniško izvajanje. Spored bo čisto različen od zadnjega. Poleg tega se vprizori še »Prevarjeni Pierot«, pantomina v enem dejanja.

»Faust«. Koncem prihodnjega točna se ponovno vprizori krasna opera »Faust«, v režiji A. Mitroviča. — O tej predstavi, pri kateri bodo sodelovali najodličnejši gosti zagrebske opere, bomo še poročali.

Sokolstvo.

o Sokolsko društvo v Mariboru priredi za svoje članstvo zabaven večer v soboto, 21. tm., s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Na sporedu so izvajanja društvenega orkestra, šaljivi kupleti, recitacije in ples. Vstopnina 5 D. za telovadce in telovadke prostovoljna. Odbor sokolskega društva vabi vse članstvo, da se polnoštevilno udeleži tega družabnega večera, ki bo nudil udeležnikom dovolj poštenega razvedrila in zabave. Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo; po članih vpeljani gosti dobrodošli.

Naročajte

»Jadransko Stražo«

Izpred sodišča.

Maribor, 19. aprila.

Mlad grešnik.

18-letni v Ribnici na Pohorju pristojni čevljarski vajenec Franc Vrenčur, je dne 31. julija l. l. našel na potu iz Mariborja do Radelgrabe usnjato listnico z vsebino 4000 K jugosl. in 27.000 aK, kar je zgubil posestnik Franc Koch. Ne-pošteni najditelj si je najdene stvari pridržal in prilastil.

Vrenčur je tudi osumljen, da je dne 22. avgusta l. l. ukradel Juriju Krajniku v St. Ožbaltu v Nemški Avstriji srebrno uro z verižico v vrednosti 50.000 aK, dne 11. novembra l. l. pa odnesel Jožefu Ruhari v Unterfresnu v Nemški Avstriji, tudi srebrno uro z verižico in priveskom v vrednosti 450.000 aK. Vrenčur, ki je radi tatvine že 3krat predkaznovan, prizna mo- očitana dejanja. Obsojen je bil na 3 mesecev težke ječe.

Prijatelja puranov in pur.

Zakonska Franc in Alojzija Voglar, ki sta žetlarja v Ključaroveh, okraj Ljutomer, ter že oba predkaznovana in sicer mož 10krat, žena pa 2krat, sta se pred okrožnim sodiščem zagovarjala radi hudodelstva tatvine. Osumljena sta, da sta v noči na 15. decembra l. l. v družbi kot tatinska tovariša ukradla posestniku Vincencu Cajnkarku v Ključaroveh dva purana in dve puri v skupni vrednosti 1600 K. Ko je posestnica Marija Cajnkark zapazila tatvino, je videla sled, ki je peljala naravnost proti hiši osumljenec. Ona sicer tajita, prideta v poštev kot storilec in sicer radi tega, ker sta na je ko slabem glasu, tatvini podvržena in sta imela dovolj časa spraviti v kraj potutnino, kajti hišna preiskava se je vršila šele čez teden dni. — Sodba se glasi pri Francu Voglarju na 4, pri Alojziji Voglar pa na 2 meseca težke ječe.

Z nožem v hrbet.

21letni, v Jelovec, okraj Slovenske Bistrice pristojen delavec Vincenc Kristan iz Dravograda je dne 31. decembra l. l. v Makolah v prepiru zabodel z nožem Jurija Kodriča v hrbet. Nož, ki je prodril v notranjost prsnega koša, je ranil levo pljučno krilo, katara poškodba je motila poškodovanemu zdravje za več nego 30 dni ter postala tudi smrtno-ovarna. Pred okrožnim sodiščem je bil obsojen na 1 leto težke ječe.

Nezavaden prijatelj krizantem.

22letni Vasilij Rudi, ki je bil pri Gjuru Džamonja v Mariboru kot vrtnarski pomočnik zaposlen, je dne 12. aprila ukradel svojemu delodajalcu 130 krizantemnih sadik v vrednosti 4000 K. Ukradene sadike mu je policija odvzela in jih vrnila lastniku. Rudi je bil obsojen radi hudodelstva tatvine na 14 dni težke ječe.

Gospodarstvo.

g Beogradska blagovna borza 20. aprila. Koruza po vzorcu franko Beograd zahteva 270, ponudba 280, slive »95/20« franko Pasova zahteva 565, ponudba 650, za-ključek 600. Tendence medla.

g Novosadska produktna borza 20. apr. Notirajo v dinarjih: pšenica baška 450—455, ječmen baški 312½/315, oves baški 290, sremski 297.50, koruza baška 257.50—280, moka »00« 675—680, »0« 687.50, »2« 645; tendence nespremenjena.

g Zagrebski žitni trg 20. aprila. V dinarjih po 100 kg postavno baška odn. vojvodinska postaja: pšenica 450—460, koruza rumena 260—275, rž 360—400, ječmen za pivovarne 325—400, za krmo 300—301, oves 280—295, moka pšenična »0« 675—700, »2« 650—675, »4« 625—650; tendence mirna.

g Mednarodni agrarski kongres. V času od 22. do 26. maja tl. se vrši v Parizu 11. mednarodni agrarni kongres, na katerega bodo povabljeni vse države in odlične poljedelske strokovne organizacije. Povabljenih je več poljedelskih organizacij tudi iz naše države.

Objave.

§ Članl akcijske sekcije Orjune se opozarjajo na jutrajšnji modelski izlet v Limbuš. Izlet je obvezen. Zbirališče ob 14. (2. uri popoldan) na Kralja Petra trgu.

§ Hotel stara pivarna. (Halbwild). Danes v nedeljo jutranji in večerni koncert. Götzovo Bock-pivo. Specialiteta sočni golaš. Pri lepem vremenu se vrši koncert na vrtu. 789

§ Kavarna Žigart. Vsako soboto in nedeljo elitni koncert 786

§ Pozor! Radi preselitve razprodam celo zalogo prvovrstnega traminea, po nakupni ceni v gostilni kakor tudi čez ulico po K 32 za lit. prej K 48. Razprodaja traja samo 8 dni v restavraciji Maribor, Grajski trg 1. Bratož 2000

§ V kavarni »Frankopan« v Frankopanovi ulici št. 27. se vrši danes v nedeljo 22. t. m. otvoritev nove klubske sobe, združena z elitnim koncertom. Lastnik kavarne, g. Kokol, se ni strašil nobenih stroškov in je klubsko sobo res krasno in moderno opremil. Posebno obilje dajejo sobi slike znanega slikarskega podjetja Coffou, ki je, uporabljajoč vse najnovejše pridobitve, ustvarila umetniško ki zasluži, da si jo ogleda vsa naša javnost.

§ I. Mariborski bleskop, predvaja pondeljek, torek in sredo velikansko družabno dramo, naslovom »plazeča smrt« po znamenitem romanu od Ruth Götzove v 6 zanimivih činih. Film je izborno režisiran, velezanimiv iz družabnega živ-

ljenja velemesta in je za mladino preporočen.

§ Potovalni odsek Izobraževalnega društva privatnih nastavitelcev v Mariboru naznanja svojim članom, da se vrši v nedeljo dne 22. t. m. izlet v Št. Ilj. — Odhod z vlakom ob 12.58 uri, odhod kolezarjev ob 1/2. uri popoldne od društvenega lokala »Orovič«. Dolžnost članov je, da se izleta polnoštevilno udeležijo — gosti dobrodošli! Potovalni odsek.

§ Slovensko planinsko društvo opozarja vse člane, da dvignejo članske izkaznice najpozneje do 30. t. m., ker se pozneje istih ne bode izdajalo. Izkaznice se dobijo v trgovini J. Baloh, Grajski trg št. 3.

§ Odbor »Društva prijateljev angleškega jezika in prosvete« v Mariboru sklicuje izredni občni zbor društva na soboto dne 21. tm. ob 20. uri v kmečki sobi Narodnega doma. Dnevni red: 1. Volitev obeh tajnikov. 2. Slučajnosti. Udeležite se polnoštevilno!

§ Občni zbor Mariborskega slov. ženskega društva se vsled ovir ne bo vršil v pondeljek 23. tm., kakor je bilo prvotno poročano. Opozarjamo na to naše članice. Kdaj da se bo vršil, bomo naknadno obvestili. — Odbor.

Za smeh.

Postrežljivost.

»Mi zamorete pokazati, kako najhitreje pridem do testeniške tovarne?

»Ne, žalibog tega ne vem!«

Potnik gre svojo pot dalje. Čez eno minuto priteče mešan za njim in vpraša: »Prej ste vprašali po testeniški tovarni, kaj ne?«

»Da, to sem vprašal.«

»Mislite menda tovarno za makarone?«

»No seveda, to mislim; kje se tedaj nahaja?«

»Škoda, tega tudi ne vem!«

Po ceni zabava.

Knjigovodja Žiberna je bil zaposlen pri judovski trdnici in dobival 600 Din. mesečne plače. Nekega dne stopi k gospodarju in ga zaprosi: »Gospod principal, res, da dobivam 600 Din. mesečno, a to je le za hrano. Jaz želim tudi razvedrilja in zabave, a zato je moja plača premajhna.«

Principal: Veste kaj, jaz bi vam dal dober svet! Ne jejte dva dni nič, in ko boste tretji dan jedli, boste videli, kako bo to zabavno.«

Trud zamaž.

Hladniku so pričeli odpadati lasje. Vsled tega je naprosil svojega brivca, da mu da kako od pomoč proti temu.

Brivec mu je ustregel in izročil sredstvo, ki z vso gotovostjo pomaga. Po dveh tednih pa se je prišel Hladnik pritožiti, da tista steklenica vode za lase nič ne velja.

Brivec (začuden): »Hm, gospod, Vi ste prvi, ki se čez to sredstvo pritožujete.«

Hladnik? »Tako? No, če veste to tako gotovostjo, potem bom pa še eno steklenico — spil.«

Večni profesor.

Profesor Drenik je zapustil na neki postaji svoje mesto. Hoteč si zapomniti voz, se je okrenil in čital št. voza »1492« ter si takoj vtisnil spomin na odkritje Amerike.

Razumljivo je, da je profesor Drenik vse pozabil, ko je zapiskal stroj. V skrajnem obupu je tekal po peronu in klical:

»Gospod sprevednik, gospod sprevednik, kdaj je Krištof Kolumb izpašel Ameriko!«

Podpirajte Jug. Matico!

Mala oznanila.

Na posestvo pol ure od Ptuj se sprejmejo s 1. majem: 1. Izborna kuharica, ki bi kuhala za 6 oseb; 2. Kuhinjska dekla, uporabna tudi za lahka vrsta dela; 3. starejši neoznani vrtnar, popolnoma urejen v vrtnarstvo zelenjave in drave. Ponudbe sprejema pod: Osohle št. 1584 oglasi zaved Voršic, Maribor, Slomškov trg 16. 769

Eksportni akademik, ki je zaradi obolenosti moral začasno prekiniti študij, bi rad ker je sedaj ozdravel vstopil vsaj začasno v službo pri kateri banki ali kakem večjem podjetju. Ponudbe pod »Eksport« na upravo »labora«. 3-2

Zanesljiv vrtnar se takoj sprejme pri knezoškofjskem posestvu v Betnavi. 757 2-2

Na prodaj posestvo, 1/2 ure od Maribora, obstoječe iz vinograde njive, sadonosi in gozda, skupno net in pol orolov zemlje. Cena 540.000 K. Vprašati: Današki jarek 194. 766 3-3

Solčne in zdravo stanovanje v vili, z vsemi priključki in z vrtom, se zamenja s stanovanjem v mestu. Naslov: upravnistvu. 776

Vila, dvojlutinska, 6 minut od Glavnega trga, v Mariboru, z vrtom, v mirnem kraju, zidana leta 1914, brez popravil, vsako stanovanje obstoječe iz pet parketiranih sob, predsohe kuhinje, kopalne sobe, elektrika, plin, vodovod, kleti, malo gospodarsko poslopje, stanovanje kupcu po dogovoru na razpolago, se radi družin-kih razmer prodaja za 400.000 Din. Ponudbe pod »Udobno stanovanje 2000« na upravo lista 784 3-1

Zaradi nakupa drugega posestva se pogrebni zavod in lepo posestvo 13 orolov v trgu Sv. Lenarta v Slov. gor takoj prodaja. Vpraša se pri posestniku Franc Senekovič Sv. Lenart. 785 3-1

Kupi se do 60 klastrov lepih, suhih, bukovih drv, nekaj vagonov oglja in lanskega lesa. Ponudbe na upravnistvo lista pod »Drava«. 777

S 1. majem se sprejme na hrano več gospodičen pri Se-rajnik Ježe. Vošnjakova ulica št. 19/1 nad. 5-1

Prodaja se nova kompletna spalna soba po nizki ceni. Ogledati se tobakarna Klanjssek, Tržaška cesta 1. 795

Lepa hiša, na dve ulični fronti, s praznim stanovanjem; za vino kavarno in vsako podjetje pripravna; se radi selitve takoj prodaja. Segovič. Maribor, Studenci, Slomškov ul. št. 5. 788

Dva ročna vozilčka na prodaj. Kolar Polisk, Ribiška ulica. 793

Prodaja se bela postelja z vložkom za 1000 K. Aleksandrova c. št. 83. 794

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjurič, Jurčičeva ulica 9. 1850

Amaterji! Fotografске potrebščine najboljših znamk vedno v zalogi. Atelje Vlašič, Gosposka ul. 23, I. ndst. 569

Na prodaj dva kočevska in eden varaždinski voz, vsi novi, po 4 sedeže. Josio Stajniko, Jugoslovanski trg št. 3. 774 2-2

Hiša, enonadstropna, z takoj razpoložljivim trg. lokalom, v sredini Maribora, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava. 773 2-2

Prodaja se po ceni skoraj nov gostilniški orkestrion prvovrstne dunajske tvrdke. Mizarstvo Hojker. Ptuj, Lutomerška cesta 20. Istetam se prodata 2 postelji iz trdega lesa, skoraj novi, z žimnicami na zmeteh in 2 ponočni omarici z marmornatimi ploščami. 764 3-2

ZAHVALA.

Za srčno sočutje izrekamo povodom smrti naše nepozabne matere

Marije Arlati

vsem, ki so jo spremili na zadnji poti svojo najiskrenejšo zahvalo posebno pa stanujočim v naših hišah tudi za venec.

791

Družina Arlati.

AMERIKANSKI

in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle
in
nadomestni
deli.
Lastna
mehanična
delavnica.

Singer olje,
nit, svila itd.

Prodaja
na
obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., Newyork.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5.

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica št. 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skopje, Veleš, Bitolj, Kragujevac, Zajčar in Stip. 341

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

Danes v nedeljo 22. t. m. ob 17. uri se otvori v kavarni »FRANKOPAN« v Frankopanovi ul. št. 27 nova klubova soba.

Ob tej priliki se vrši elitni koncert.

Za mnogobrojen obisk se priporoča
J. Kokol, kavarar. 796

Medic, Rakovec & Zankl

d. z o. z.

Centrala Ljubljana

Podružnica: Maribor, Gosposka ul. 23

Tovarna kemičnih in rudninskih barv in lakov.

Emajlni laki, pravi firnež. Barve za pode, barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljane, mavce (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolne, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški šopliči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»Meraki«-lak za pode. — Linoleum-lak za pode. 471

Ceniki se začasno ne razpošiljajo.

ARKO COGNAC MEDICINAL

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila
Rosandra.

(Dalje.) (75)

Cepprav je bil Berryer skrajno ciničen in odločen, je vendar zastal za hip.

»Poslušajmo, kaj je bilo to dvoje?« — Je vprašal Ludvik XV. ter se vsedel udobno v naslonjač ter z jahalno palčko lahno bil po škornjajih.

»Povedal bom to v redu.« — je povzel poveljnik policije. — »Prvo je, kar sem opazil tamkaj, kamor me je zvala moja služba za varstvo vašega Velikanstva, prvo je torej bilo, da jedna ženska ljubi vaše velikanstvo.«

Ludvik XV. se je začel smejati:

»Jedna sama, — to je pač malo,« — je odvrnil.

»Da, ali sire, ta vas ljubi za deset, dvajset, sto onih drugih. — Proučeval sem jo od blizu, — videl sem, kako je zarudela, pobledela, — bral sem ji v očeh, in gotov sem, popolnoma gotov, da vas ljubi z svo dušo, s celim srcem!«

»Kdo je to?« — je vprašal Ludvik XV. ter zazdehal, da skriva svojo ziniženost.

»Sire, dovolite, da preje povem drugo reč, katero sem bil tudi opazil. — Samo dovolil bi si pripomniti, da mi je velikanstvo ukazalo govoriti jasno.«

»In ponavljam svoj ukaz!«

»Torej, druga stvar je bila, da je kralj zaljubljen. — Ah, sire, — vi ste že užajenili!« — je hitro pristavil, ko je opazil, da so se kralju namršile obrvi. — »Jaz pravim, da je kralj zaljubljen in sicer tako, da si sploh ne upa pripoznati te ljubezni pred celim svetom, kakor se to spodobi velikemu kralju, — popolnemu gospodarju v kraljestvu. — Sedaj pa pristavim še nekaj. Kralj je zaljubljen v ravno tisto žensko, katera je zaljubljena

v kralja. — Ta ženska, ta dama se zove gospa d' Etioles.«

Kralj je napravil par korakov po kabinetu pa se vstavil pred policijskim poveljnikom.

»Res je, Berryer, — jaz jo ljubim, kakor pravite vi, — ljubim jo, kakor mlad dečko. — Vem tudi, da me ona ljubi in to mi je v tolažbo. — Res je, — imam tudi njeno potrdilo, in...«

»Kralj si ne upa!« — je dokončal Berryer, srečen, da mu kralj kaže tako zaupanje. — »In vsled tega sem bil mnenja, da ker si kralj sam ne upa, — je dolžnost njegovih podložnikov v splošnem, — a dolžnost njegovega policijskega načelnika še posebej, — da odstrani vse zapreke!«

»In vi ste odstranili te zapreke?« — je živahno vprašal kralj. — »Ona ima koprog...«

»Ki pa ni pomemben,« — je hitro odgovoril Berryer. — »Danes zvečer bo jedna kočija povedla gospo d' Etioles v Versailles.«

Ludvik XV. je lahno kriknil.

»Vse sem pripravil,« — je nadaljeval Berryer. — »Gospa d' Etioles se poda danes zvečer v neko hišo na križpoti Buci, tamkaj bo vstopila v neko kočijo, ki bo takoj odšla proti Versaillesu. — V kočiji bo nekdo, najzvestejši vaših služabnikov, — gospod de Bernis.«

»Danes zvečer!« — je vzkliknil Ludvik XV. prevzet.

»Nocoj ob desetih!« — je ponovil Berryer, ne zavedajoč se, kako nizkotno je njegovo vedenje in delovanje.

In ves žareč od sreče, radosti svoje častihlepnosti, je še pristavil:

»Sire, blagovolite mi ukazati, kje naj se ustavi kočija, v kateri bo gospa d' Etioles in pa vaš najzvestejši sluga.«

»Berryer, s tem mi izkažete jedno uslugo, katere nikoli ne pozabim.«

»Nisem storil pač drugega, kot svojo dolžnost, sire,« — je hlinjeno odvrnil. — »Vaš načrt je imeniten!« — je povzel

Ludvik XV. — »Vi ste mi posvetili v dušo, — res, nisem si upal! — A sedaj si bodem upal! — Berryer, jaz spremenim deloma vaš načrt!«

Berryer se je globoko priklonil pa vprašal:

»V katerem smislu, sire?«

»Gospa d' Etioles ne bo dobila v kočiji vas, ko bode vstopila notri!«

»Kdo pa bode, sire?«

»Jaz sam!« — je odgovoril kralj. — Hitro Berryer, — spremite me, — ne zgubljam časa!«

Ludvik XV. je poklical svojega služabnika ter mu ukazal, da naznanj dvorjanom, da je šel k počitku in da lahko odidejo. — Potem se je zavl v plašč in opasal sabljo, — ter se podal iz kraljevega stana skozi skrivna vrata na prosto.

Hitro sta stopala proti križpoti Buci, — kmalu je dospela tudi kočija z de Bernisom. — Berryer se je skril za vežna vrata in ko je prišla, jo je potisnil v kočijo, ki je odrdrala.

»Moja hodočnost je zajamčena,« — je vzkliknil Berryer.

Ko je čutila Ivana, da jo je nekdo zgrabil, je hipoma umela, da jo je nekdo izvalil v past. — V kočiji je glasno zaupila, ali takoj jo je nekdo objel z močnimi rokami.

»Pustite me, gospod,« — je zakričala. — »Pustite me, vi ste podlež!« — Pustite me, ali vam dam klobuto, prisegam vam!«

»Ivana, draga moja Ivana,« — je nekdo strastno zašepetal.

Spoznala je glas, — si odkrila obraz ter zagledala kralja, ki je skoraj klečal.

»Sire, — vi, — ah, — vi ste, — kako?« — je jecljala.

»Da, pri vaših nogah klečim!« — Da, ali odpustite mi skrajno smelost, v katero me je zavedla moja ljubezen. — Jaz nisem mogel več živeti, Ivana, — samo na vas sem vedno mislil, hotel sem vas zopet videti. — Zdelo se mi je, da ne morem vzdržati niti jednega dne več!«

Ah rotim vas, ne obračajte se od mene, ne oddaljujte se! — Da, osmelil sem se za ta načrt, ki je morda nevreden plemenitaja, a ki je vreden blazne ljubezni, ki me veže na vas. — Jedno besedo, Ivana, le jedno, — le jeden vaših pogledov, ki me prepričajo, da mi odpustite!«

Ivana se je vsedla na blazine, prevzeta, zamaknjena. — Zdihovala je.

Čutila se je neizmerno srečno, ker je slišala njegove besede preverjene z ljubeznijo, — in jokala je od sreče.

»Ah, sire,« — je rekla žalostno, — »vi ste se pač obnašali z menoj, kakor z eno onih deklet, pri katerih se ne ozira na ničesar.«

Kralj je pobledel.

Ta očitek je bil kaj primeren in pravičen.

Ali Ludvik je pobledel tudi in bolj iz strahu, da mu Ivana uide, — da bo zahtevala, da ustavi kočijo in da izstopi.

»Ah,« — je vzkliknil, — »opažam pač, da sem se zmotil!«

»Kaj menite s temi besedami?«

»Vi me ne ljubite, Ivana, — to je!«

»Jaz da vas ne ljubim?«

Te besede so bile izgovorjene s takim naglasom, tako strastno, da je Ludvika popolnoma prevzelo, — oslepilo. — Srečo mu je burneje utripalo, — padel je na kolena in začel poljubovati Ivanine roke tako vdano in strastno, da je čutila poljube v dno svoje ljubeče duše.

Ponavljal se je zopet in zopet.

»Ljubim te, Ivana, draga, oboževana Ivana, — ljubim te in sem tvoj za celo življenje!«

»Sire, sire!« — je šepetala ona v svoji sreči vsa zamaknjena.

»Obožujem te, ali ne slišiš iz mojih besedi, kako trepeti ljubezen v mojem srou. — Ne pojmiš tega v smelem načrtu, katerega sem udeležil? — Pomislite, kralj francoski je skrivoma zapustil svoj Louvre, da je prišel k tebi!«

(Dalje prih.)

Gostilna „Kolo“, Koroška c. 3.

V nedeljo, dne 22. aprila 1923:

predpoldanski koncert.

Za zajtrk: Sočni gulaš. — Prijetni prostori. — Točna postrežba. — Dobra vina. — Sveže pivo iz pivovarn Götz in Laško.

Gostilničar.

Sprejmemo takoj

prvega knjigovodjo

za naše obširno (amerikansko) knjigovodstvo. Reflektiramo samo na prvovrstno, energično moč v srednjih letih, ki je bila že zaposlena v tej stroki v kakem večjem podjetju ter je popolnoma zmožna bilance. V poštev prihajajo samo gospodje z navedenimi predpogoji, jugoslovenski državljani, zmožni državnega in poleg tega še nemškega jezika v govoru in pisavi. Mesto je stalno in plača dobra.

Predstaviti se je osebno od torka do petka v času od 10.—13. in od 15.—16. ure. Spričevala je prinesiti seboj.

Jugoslovenski Lloyd d. d.

Maribor, Ruška cesta 45. 780

Gostilna 787

„Pri treh ribnikih“

DANES NEDELJO
SALONSKI KONCERT
OB VSAKEM VREMENU
ZACETEK OB 15. URI

OPEKA CEMENT

slama, koruza,
krompir, seno,
oves, premog,
drva, les. volna

itd. se dobi pri

ANDREJU OSET
Aleksandrova c. 57. Tel. 88
689 **MARIBOR.** 10-6

Prva slovenska pekarna

Anton Strausgittl

dediči
v Mariboru

se priporoča cenj. občinstvu za
najokusnejši rženi, beli in mlečni
kruh ter najfinije pečivo
za čaj in kavo. 2501

Bremen - New York

Direktne zveze s sijajnimi ameriškimi vladnimi parniki. Ne nadkriljivi glede udobnosti, čistote in prvovrstne hrane. Najhitrejši in najvarnejši parniki.

„George Washington“ „America“
„President Roosevelt“ „President Harding“

Zahtevajte natančnejša pojasnila in plovno listo št. 221.

Ugodna prilika za prevoz blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Beograd, Palata Beogradske Zadrage. Podruž.: Zadruga Zveza v Ljubljani.

TRGOVSKI VAJENEC

se takoj sprejme pri tvrdki 790

FRANJO RESNIK, Maribor-Krčevina.

Pristopajte
k Jugoslovenski
Matici.

Prvi jugoslovenski zavod za emajliranje pločevinaste posode v Mariboru

emajlira:

kolesa, posamezne dele avtomobilov, pisalne stroje, pločevinaste tablice in ščite, pečne stene, otroške vozičke in postelje, nagrobne križe i. t. d.

Josip Škof, pleskar, lakirnik in črkoslikar

Maribor, Tržaška cesta 8 in Tezno 13.

Naročila se sprejemajo tudi: Tržaška cesta 8 in pri tvrdki Maribor in Kresnik, Državna cesta 22. 781

S 300 do 500 tisoč K
se išče soudeležba

pri sigurnem podjetju. 782

Resne ponudbe pod „F. H.“ na upravo „Tabora“.